

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

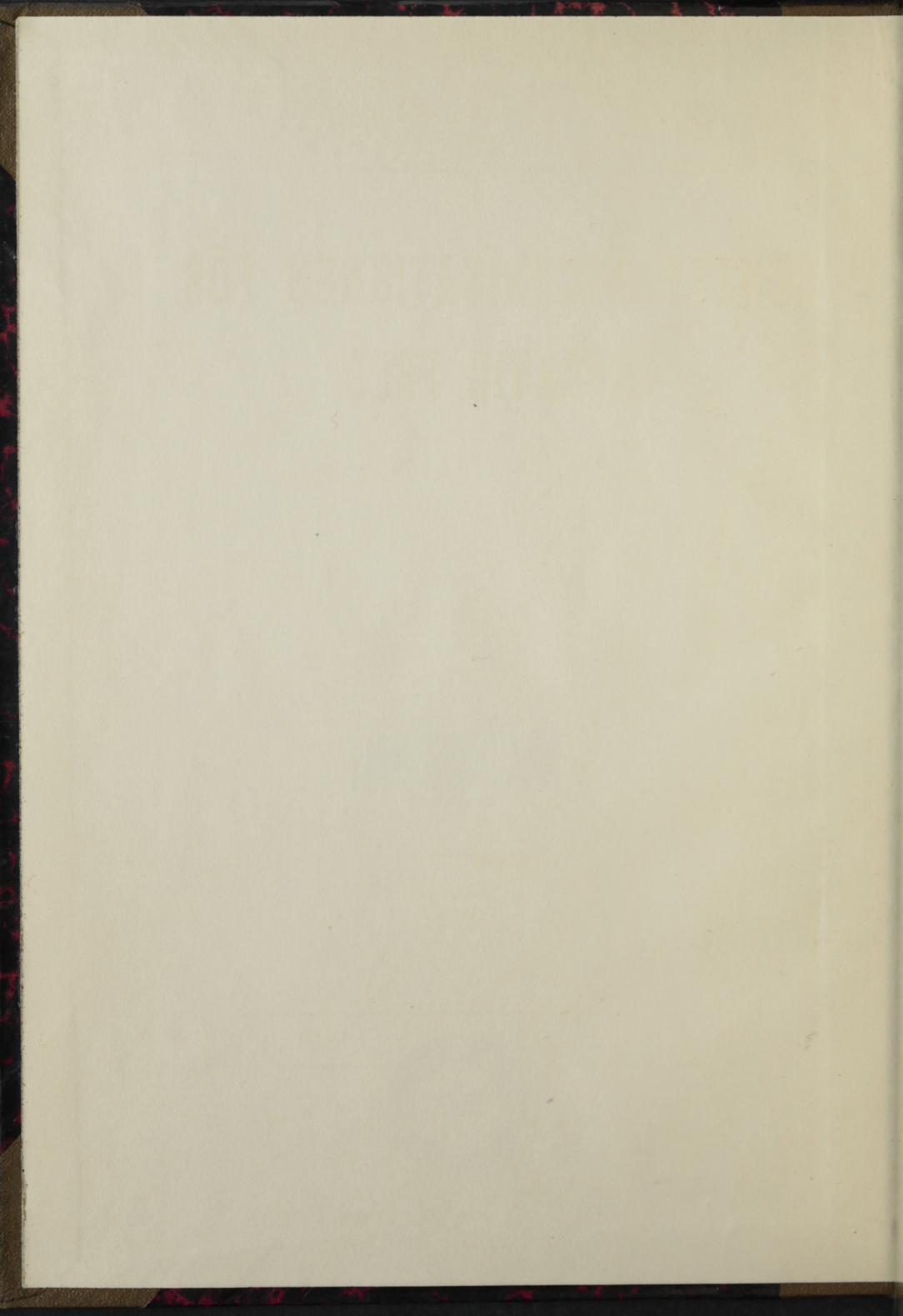
For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

Chr. L. Lange
Centralorganisa-
tionen för varaktig fred.

1917.

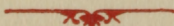
CENTRALORGANISATIONEN FÖR VARAKTIG FRED

DESS ARBETE OCH HITTILLSVARANDE RESULTAT

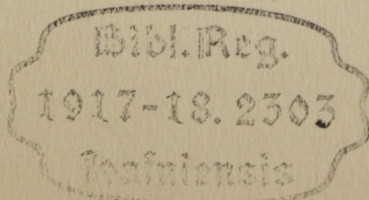
AV

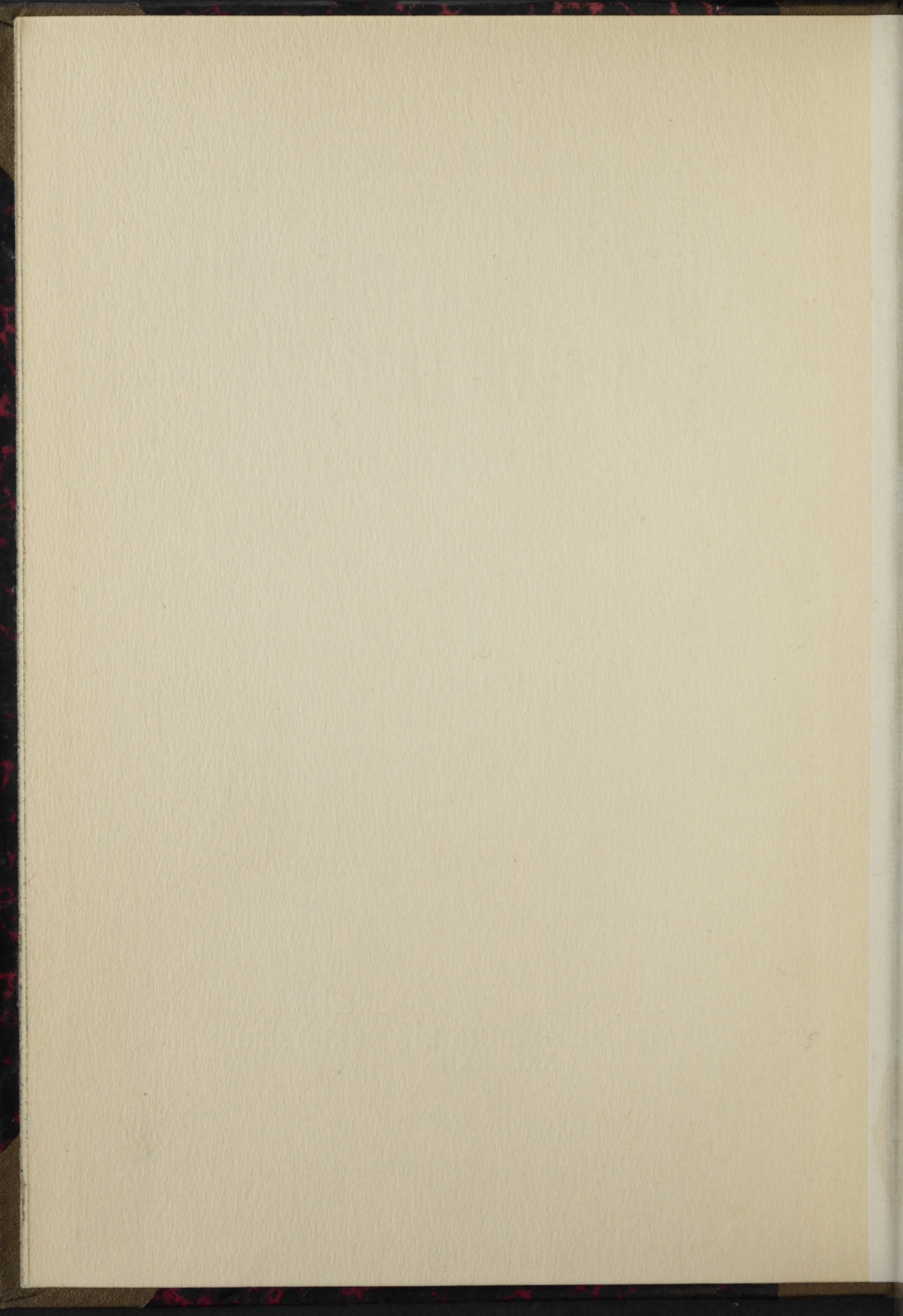
CHR. L. LANGE

ÖVERSÄTTNING FRÅN FÖRFATTARENS FRANSKA MANUSKRIFT

SVENSKA FREDSFÖRBUNDETS SKRIFTSERIE
XXI—XXII

CENTRALORGANISATIONEN FÖR
VARAKTIG FRED

DESS ARBETE OCH HITTILLSVARANDE RESULTAT

AV

CHR. L. LANGE

ÖVERSÄTTNING FRÅN FÖRFATTARENS FRANSKA MANUSKRIFT

— ❧ —

SVENSKA FREDSFÖRBUNDETS SKRIFTSERIE
XXI—XXII

LUND 1917

HÅKAN OHLSSONS BOKTRYCKERI

Det är blott allt för lätt att förstå, att åskslaget i juli månad 1914 i första ögonblicket åstadkom förvirring bland fredsvännerna. Verkan därav blev, att deras handlingskraft förlamades under den »svarta veckan», som föregick världskrigets utbrott. Men denna kris blev icke långvarig. Redan efter några veckor finner man fredsvännerna för-ena sig, överenskomma om och utarbета program för återuppbyggande, anpassade efter den tragiska situation, som inträtt. Med en minst sagt förklarlig optimism räknade de med ett krig av jämförelsevis kort varaktighet — mycket få ibland dem torde ha trott, att det skulle räcka ens två år — och de fingo bråttom för att vara färdiga till den tidpunkt, då upphörandet av fientligheterna skulle ge dem tillfälle att underställa den allmänna meningen sina synpunkter och sin lösning av det internationella problemet.

Nationella initiativ.

Sålunda fick man bevittna, hurusom i Schweiz bildades: le Comité d'études pour les bases d'un traité de paix durable; i England: Union of democratic control; i

Holland: de Nederlandsche Anti-Oorlog Raad; i Tyskland: Bund Neues Vaterland — för att endast nämna de mest kända sammanslutningar från den första tiden. Dessa efterföljdes längre fram av andra.

Man finner, att det här är fråga om *nya* sammanslutningar. Världskrigets exceptionella förhållanden tycktes kräva utomordentliga åtgärder; de vanliga fredsorganisationerna kunde måhända icke fylla måttet. Flera ibland dem, isynnerhet sådana, som voro organiserade på internationell grund, blevo för övrigt hindrade i sitt arbete av mångfaldiga olika hänsyn.

Man kunde ha väntat, att de program, som framlades av dessa olika sammanslutningar, tillkomna spontant och oberoende av varandra, skulle förorda de mest olikartade utvägar. Detta blev icke händelsen. Man kan tvärtom påvisa en stor överensstämmelse i synpunkter beträffande de reformer, som föreslås. Häri måste man främst se följderna av fredspropagandan före kriget; denna hade mögnat sinnena för det samarbete, som mera än någonsin var nödvändigt inför de uppskakande händelser vi nu uppleva.

Behovet av ett dylikt samarbete på internationell grund gjorde sig snart gällande. Fredsvännerna kunde icke hoppas att öva inflytande på händelsernas gång annat än på det villkor, att de förenade sina ansträngningar; först och främst gällde det att i tid ena sig om ett gemensamt och internationellt program.

Mötet i Haag den 7—10 april 1915.

Initiativet härtill togs av det holländska Anti-Oorlog Raad, och ett internationellt sammanträde ägde rum i Haag från 7 till 10 april 1915.

Inbjudningarna till detta sammanträde, som var av en helt och hållet enskild natur, hade endast utfärdats till ett strängt begränsat antal personer, vilka representerade någon av ovan antydda sammanslutningar eller vilka spelat en framstående roll inom den internationella rörelsen. Ett trettiotal personer deltog, tillhörande tio nationaliteter, varav fem neutrala: Förenta Staterna, Norge, Holland, Sverige och Schweiz, samt fem krigförande: Tyskland, Österrike, Belgien, England³ och Ungern. Antalet representerade länder var, som man ser, icke stort; det hade varit mycket önskvärt, att många andra deltagit i meningsutbytet. Men i alla fall funnos där företrädde samtliga de tre grupper av stater, i vilka världen är delad på grund av kriget: de neutrala och de båda krigförande parterna, och dessa fingo tillfälle att genom uttalanden av inflytelsesrika personligheter göra sina synpunkter på den varaktiga fredens problem gällande. Sju av dessa länder voro representerade av medlemmar av Interparlamentariska Unionen eller av dess generalsekreterare och tre av medlemmar av Folkrättsinstitutet; två medlemmar av den internationella fredsbyråns styrelse voro likaledes närvarande.

Överläggningarna, som voro konfidentiella, men för vilka en tryckt redogörelse har lämnats, upptogo sex långa och arbetsamma sammanträden. Till grund för diskussionen lades dels de program, som utarbetats av de olika nationella organisationer, som voro representerade, dels ett detaljerat förslag till dagordning, uppgjort av en specialkommitté, tillsatt av Anti-Oorlog Raad. Mötets syfte var först och främst att utarbeta ett gemensamt internationellt program för fredssträvandena under kriget; dessutom gällde det att överlägga om bästa sättet att genomföra detta program.

Programmet blev först föremål för en förberedande överläggning, varefter uppnådda slutsatser underkastades granskning och bearbetning inom ett redaktionsutskott, innan det upptogs till slutlig överläggning och antagande vid ett slutsammanträde. Det fick följande lydelse:

Minimiprogram.

I. Annektering eller avträädande av landområde får icke äga rum i strid med befolkningens intresse och önskan. Innebyggarnes medgivande skall om möjligt inhämtas genom folkomröstning eller på annat sätt.

Staterna tillförsäkra inom var sitt område de olika nationaliteterna likhet i medborgerliga rättigheter, religionsfrihet och fritt bruk av eget språk.

II. Staterna överenskomma att i sina kolonier, skyddsländer och intressesfärer införa full handelsfrihet eller åtminstone lika behandling av alla nationer.

III. Haagkonferensernas arbete på utveckling av det mellanfolkliga rättstillståndet fullföljes.

Dessa konferenser erhålla en fast organisation och sammanträda på regelbundet återkommande tider.

Staterna överenskomma att hänskjuta alla tvistefrågor till rättsligt avgörande eller till utredning och försök till förlikning. För detta ändamål inrättas bredvid den bestående skiljedomstolen i Haag

a) en permanent mellanfolklig domstol,

b) en permanent undersökningskommission, som eventuellt också framlägger förlikningsförslag.

Staterna förbinda sig att i samförstånd vidtaga diplomatiska, ekonomiska eller militära åtgärder, därest en stat skulle gripa till vapen i stället för att underkasta tviste-

frågan avgörande vid domstol eller behandling av undersökningskommissionen.

IV. Staterna söka träffa överenskommelse om ömsesidiga inskränkningar i rustningarna. Kaparrätten avskaffas, principen om havets frihet genomföres.

V. Utrikespolitiken underkastas en verksam parlamentarisk kontroll, så att för parlamenten hemliga avtal ej bliva för folken bindande.

Utmärkande kännetecken för programmet.

Man ser lätt vad som är karaktäristiskt för det sålunda igångsatta arbetet.

Till att börja med uteslöts beslutsamt varje tanke på medling eller förlikningsförslag under kriget. Programmet författare hade alldeles klart för sig, att en dylik politik kunde äventyra det nödvändiga samarbetet med personer tillhörande någon av de krigförande grupperna. Då varje medling i närvarande stund ännu är en politisk handling, riskerade man att giva den organisation, som åtog sig den, utseende av att ha anslutit sig till den av de båda stridande parterna, som i ett givet ögonblick önskade ett omedelbart slut på kriget. I ännu högre grad var det nödvändigt att i programmet för den kommande freden avhålla sig från varje uttalande angående särskilda frågor av territoriell eller finansiell art.

Däremot kunde man hoppas, att ett internationellt program, som uteslutande inriktade sig på principiella frågor, skulle vara ägnat att inom de båda kämpande lägren förena alla moderata element, alla dem som i denna världsomfattande konflikt se ett resultat av djupt liggande orsaker, av allvarsamma och beklagliga brister hos den

mellanfolkliga organisationen. Det är dessa brister, som programmet genom sina förslag vill avhjälpa.

Först och främst är det nödvändigt, att det blivande fredsfördraget icke innehåller frön till nya krig. Därför fastställles den principen, att ingen landavträdelse får äga rum emot vederbörande befolknings intresse och önskan — en tilläpnng av den sunda och demokratiska grund-satsen om folkens rätt att själva bestämma över sina öden. I Överensstämmelse med denna princip föreslår programmet också vissa garantier för befolkningen inom en av olika nationaliteter sammansatt stat. För att åtminstone mildra bitterheten vid det koloniala rivaliserandet uttalar sig programmet för den öppna dörrens princip i de olika makternas kolonier, protektorat och intressesfärer.

Det är långt ifrån, att varje möjlighet till konflikt härigenom skulle kunna avlägsnas. Programmet vågar icke heller tala om en evig fred, utan endast om en varaktig sådan. Man har rätt att tro, att genom ett allmänt antagande av programmets idéer grundvalen skulle läggas till en mellanfolklig ordning, vars vidare utveckling makterna kunde vara villiga att garantera.

Denna betydande uppgift skulle enligt programmet anförtros de s. k. Haaginstitutionerna. För det första böra Haagkonferenserna fortsätta sina strävanden för en fredlig organisation av nationernas samfund. För det andra skola de dömande och förlikande myndigheterna åläggas att bilägga och förebygga oundvikliga konflikter; för det tredje slutligen föreslås verk samma säkerhetsåtgärder eller effektiva straffbestämmelser — »sanctions» — för att skydda staterna mot plötsliga och oförutsedda angrepp. På detta sätt skulle början till ett verkligt nationernas samfund skapas; man skulle i princip ha brutit

med den internationella anarkien, alla krigs djupaste orsak, och skapat möjligheter för en inskränkning av rustningarna.

Ännu en garanti för freden skulle skapas genom avskaffandet av den hemliga diplomatien och genom inrättandet av en verksam parlamentarisk kontroll över utrikespolitiken.

Man måste erkänna, att detta program icke innehåller något utopiskt; många fredsvänner skulle ha föreslagit mycket radikalare reformer. Och man måste medgiva, att programmets författare visat mycken försiktighet; de ha hållit sig till huvudfrågorna och lämnat sådana reformer åsido, som visserligen kunna vara viktiga, men dock böra betraktas såsom sekundära.

Historiska precedensfall.

Programmet har ännu ett karaktäristiskt drag: alla föreslagna reformer ha redan bestått provet antingen på ett begränsat område eller i isolerade fall; nu gäller det framför allt att giva dem en allmän och universell tillämpning.

Vid överlåtelse av landområde har befolkningen tillfrågats flerfaldiga gånger under 1800-talet. Den »öppna dörren» är en välkänd institution; dess princip är erkänd i de engelska och holländska kolonierna och i det kinesiska riket. Haaginstitutionerna äro redan i verksamhet; det gäller endast att utveckla och befästa desamma. Isynnerhet i de amerikanska traktaterna »till fredens befrämjande» har principen om ett uppskov med fientligheternas öppnande i syfte att hindra plötsliga överfall och lämna nödvändig tid till försök att åstadkomma medling eller förlikning antagits av mera än trettio stater. Man känner

till och med några exempel på begränsning av rustningarna; Storbritannien och Förenta Staterna kunna sålunda detta år, 1917, fira hundraårsdagen av ett fördrag angående begränsning av rustningarna på de stora kanadiska sjöarna. Slutligen ha åtminstone tre stater, Förenta Staterna, Norge och Schweiz, redan infört en verksam kontroll av utrikespolitiken.

Programmet för en varaktig fred har alltså byggts på prövade och erkända principer. Det har ett mycket framträdande realpolitiskt drag, lämpat för den aktuella situationens krav.

President Wilson och den varaktiga freden.

Detta har bestyrkts på ett synnerligen slående sätt.

I juni 1915, alltså ett par månader efter det ovan skildrade mötet i Haag, bildades, som bekant, i den berömda oavhängighetsalen i Philadelphia en sammanslutning, kallad *League to enforce Peace*. Även denna organisation har formulerat ett program för en varaktig fred, som bör kunna förverkligas vid krigets slut. Men den inskränkte sig till endast en enda sida av det internationella problemet, *rättsordningen* mellan staterna. Hela dess program innefattas i tredje punkten av Centralorganisationens ovan citerade program, de äro, kan man säga, fullkomligt överensstämmande. Ett meningsutbyte har ägt rum mellan de båda organisationernas initiativtagare, varvid amerikanerna starkt betonade den kloka försiktigheten i sitt program, som undviker att röra vid nationella eller ekonomiska problem, och en del av européerna voro böjda för att giva dem rätt.

Den amerikanska föreningen har arbetat efter en annan metod än Centralorganisationen. Medan den senare

framför allt försökt fördjupa problemen och göra dem till föremål för ett vetenskapligt studium — vi återkomma längre fram härtill — började League to enforce Peace en omfattande propaganda, som inom kort förvärvade den många inflytelserika anhängare. Den bildades under ordförandeskap av Mr Taft, f. d. president i Förenta Staterna, och genast vid sitt framträdande lyckades den vinna för sitt syfte personer av stor betydelse, statsmän, f. d. diplomater, vetenskapsmän och författare, storfinansierare och ledande industriidkare. Dess propaganda har haft en bred folklig prägel och har inriktat sig på några få enkla idéer och slående satser. På detta sätt har förbundet uppnått omedelbart synliga resultat.

I maj månad 1916 höll president Wilson vid en officiell bankett, som förbundet anordnat i Washington, ett tal, som tilldrog sig stor uppmärksamhet. Han förklarade sig vara anhängare av förbundets principer, och han tillade också, att han med detta yttrande uttalade hela det amerikanska folkets innersta känslor. Detta fick man snart efteråt bekräftat: Mr Wilsons medtävlare till presidentvärdigheten, det republikanska partiets kandidat, Mr. Hughes, anslöt sig likaledes till förbundets principer och uttalade sig för ett staternas samfund för att garantera freden.

Dessa uttalanden av Amerikas förnämsta statsmän gävo de europeiska statsmännen anledning att även yttra sig över samma frågor och tillkännagiva sin ställning till dem. Den 23 oktober 1916 begagnade Viscount Grey, då ännu det brittiska rikets utrikesminister, det tillfälle som erbjöds honom genom en bankett för den utländska pressen i London, att hålla ett stort tal om dessa problem. Han anslöt sig till principen om en mellanfolklig sammanlutning för att garantera freden och uppmanade särskilt

de neutrala att studera och fördjupa de problem, som åstadkommandet av en dylik sammanslutning erbjuder, och sålunda göra förberedelser för framtiden. Den 9 november samma år redogjorde den tyske rikskanslern, Herr v. Bethmann-Hollweg i ett anförande inför riksdagens huvudutskott för Tysklands ställning till denna fråga. Hans anslutning var mindre uttrycklig, men han förklarade, att kejsardömet vore berett att medverka till lösningen av dessa problem, och han uttryckte den övertygelsen, att efter detta sorgliga krig de förkrossade folken skulle komma att kräva ett praktiskt och påtagligt resultat i denna riktning. I mera allmänna ordalag ha även andra statsmän uttryckt sin anslutning till samma principer.

Hur betydelsefull denna utveckling varit, visade sig isynnerhet vid det meningsutbyte, som framkallades genom centralmakernas fredsanbud den 12 december 1916. Principen om en varaktig fred, garanterad genom verksamma säkerhetsföreskrifter, »sanctions» spelar en mycket stor roll i de växlade noterna och i statsmännens tal och övriga offentliga uttalanden, en roll, som icke är mindre betydelsefull än diskussionen av de egentliga fredsvillkoren. Vi minnas de väsentliga punkterna i detta meningsutbyte. Centralmakernas fredsanbud av den 12 december följdes av uttalanden av några bland de allierades regeringsmedlemmar — baron Sonnino, Mr. Bonar Law, Mr. Pokrowsky, Mr. Lloyd George. Den 20 december föreslog presidenten Wilson i en not, riktad till alla de krigförande, att de båda stridande parterna skulle tillkännagiva sina krigsmål; han upprepade och bekräftade, att Amerika vore berett att ansluta sig till en nationernas liga för att garantera freden. Den 26 december förklarade sig centralmakerna beredda att meddela sina krigsmål,

men endast vid en fredskonferens, sammankallad på neutralt territorium; de skulle med nöje samarbeta med Förenta Staterna för att garantera freden, något som dock icke kunde komma ifråga, förrän det nuvarande kriget vore slut.

Den 30 december avslog de allierade centralmakternas fredsambud, och den 11 januari 1917 framlade de sina krigsmål i en not till amerikanska regeringen; de tillkännagåvo sin varma anslutning till tanken på en nationernas liga för att tillförsäkra världen fred; men de tillade, att en diskussion härom förutsätter en tillfredsställande lösning av de problem, som kriget framkallat. I en specialnot, som åtföljde de allierades framställning, lämnade Mr. Balfour, den engelske ministern för utrikes ärenden, en närmare förklaring till detta dokument; han framhåller däri med mycken styrka nödvändigheten av att vid krigets slut skapa »ett system av internationella bestämmelser — »sanctions» — som skulle vara i stånd att komma även den hänsynslösaste angripare att tveka».

Denna diskussion avslutades genom ett budskap, som president Wilson den 22 januari riktade till amerikanska senaten. Han utvecklade där sin åsikt angående grunderna och de viktigaste villkoren för en varaktig fred. Det var så att säga en sammanfattning av hela meningsutbytet.

Det råder intet tvivel om att i den utveckling, till vilken jag nu angivit huvuddragen, den stora plats, som tillmätts fredsidéen och tanken på en internationell rättsorganisation till väsentlig del äro att tillskriva den kraftiga och kloka propaganda, som utövats av League to Enforce Peace. Det är så mycket mera intressant att kunna anteckna, att tankeutbytet utmynnat i slutsatser, som på ett slående sätt överensstämja med Centralorga-

nisationens program. Ligan inskränkte sig, såsom vi redan påpekat, till problemet om själva organisationen av nationernas samfund. Hela världen är överens därom, att det är denna fråga, som behärskar hela diskussionen, men ju mera man tränger in i de problem, som den innebär, desto tydligare visar det sig, att man icke kan försumma andra frågor, vilka äro så intimt förbundna med organisationen av en framtida fred, att den tillskapade garantien skulle bli illusorisk, ifall man icke försökte att även här nå fram till en lösning. Det gäller att taga ställning till nationalitetsproblemen, ekonomiska frågor, frågan om havens frihet och fritt tillträde till havet; det gäller också rustningsfrågan. Dessa problem tränga sig obevekligt fram, så snart statsmännen rycka frågan om en varaktig fred närmare in på livet. Det är ett bevis på klarsyntheten hos skaparne av Centralorganisationen, att de redan i april månad 1915 insågo vikten av att i ett gemensamt program framställa alla dessa punkter, som äro så väsentliga vid en reorganisation av förhållandena mellan staterna i syfte att uppnå en varaktig fred.

En diskussionsgrundval.

Detta programs författare ha aldrig trott, att de genom sin överläggning i april 1915 skulle ha uttömt debatten och löst alla internationella gåtor. De ville åstadkomma en grundval för diskussionen och de begära icke bättre än att jämväl andra vilja deltaga däri. Intet kan vara önskvärdare än en allmän debatt. Å andra sidan skatta de sig lyckliga att ha funnit så mycket anslutning, och de ha med tillfredsställelse kunnat inregistrera de många bevis på bifall, som kommit deras program till del såväl

från de organisationer, vilka sysselsätta sig med dessa frågor, som från de ovannämnda statsmännens sida.

För att utvidga och fördjupa debatten var det nödvändigt att skapa en institution, som kunde ta hand om propagandan för programmets grundsatser. Även detta var föremål för överläggning i Haag.

Först och främst författade man ett *upprop*, som i korthet bildar en inledning till programmet. Det återfinnes i bilaga I ¹.

Vidare hade mötet att undersöka medlen att göra programmet så allmänt känt som möjligt och att vinna anslutning till detsamma genom en energisk och verksam propaganda. Man beslöt att i detta syfte bilda *Centralorganisationen för varaktig fred*. De nämnda nationella föreningar, som voro representerade på mötet, skulle bilda lokalavdelningar av organisationen, och man hoppades få andra avdelningar att likaledes ansluta sig. Det holländska Anti-Oorlog Raad, som tagit initiativet till mötet, anmodades att tillsvidare åtaga sig ledningen genom sin centralkommitté. Denna skulle insätta en del av sina medlemmar i ett internationellt *Verkställande utskott*, i vilket representanter för andra nationer skulle inbjudas att delta, en för varje land. Dessutom bildades ett *internationellt råd*, bestående av ett visst antal betydande personer inom varje land, representerande olika politiska partier, olika trosbekännelser och olika klasser. I bilaga II och III finnes en förteckning på Utskottets och Rådets medlemmar fram till slutet av augusti 1917.

¹ Uppropet har även publicerats i Sverige, undertecknat av ett trettio-tal män och kvinnor ur alla partier och klasser. Det utmynnade i en uppmaning till enskilda och organisationer att instämma i minimiprogrammet, och det åtföljdes av en kort förklaring till var och en av programmets fem punkter.

Verkställande Utskottet består av 14 medlemmar, varav två, ordföranden Mhr. Dresselhuys och generalsekretären Jhr de Jong van Beek en Donk äro holländare; de övriga 12 representera var och en sitt land. Rådet består för närvarande av 239 medlemmar från 39 olika länder, varvid Ungern och det brittiska rikets självstyrande kolonier (Sydafrika, Australien, Canada) räknats för sig.

Verkställande utskottet och först och främst dess ständiga byrå i Haag leder Organisationens arbete och sörjer för dess utbredning till så många länder som möjligt. Kommittéer anslutna till Organisationen ha bildats i de länder, där icke redan liknande föreningar funnos, framför allt i Förenta Staterna, Danmark, Norge och Sverige.

Allmän propaganda.

Dessa lokalavdelningar ha, var och en i sitt land, offentliggjort Haaguppropet och uppmanat sina landsmän att ansluta sig till programmet. I Sverige till ex. ha c:a 1100 föreningar och 110,000 enskilda personer tillkännagivit sitt instämmande (bilaga XI); i Norge ha av 674 kommunalstyrelser 378 anslutit sig till programmet och dessutom 1,089 föreningar och möten, bestående av 83,867 aktiva medlemmar, samt 10,803 enskilda personer.

För att underlätta den folkliga propagandan för programmet har en officiell kommentar till detsamma, innehållande 48 oktavsidor, utarbetats med titel: En varaktig fred. Detta arbete har även utkommit i en engelsk, en tysk, en norsk ock en svensk¹ upplaga.

Allt ifrån början hade emellertid centralorganisationen

¹ En varaktig fred. N:o XIII—IV av Svenska Fredsförbundets skriftserie.

haft för avsikt att samtidigt med den folkliga propagan-
dan igångsätta ett vetenskapligt och politisk arbete. Detta
mötte i de krigförande länderna allvarsamma hinder, ehuru
man kunde räkna på understöd av åtskilliga enskilda per-
soner inom den vetenskapliga och politiska världen.

Vi ha nämnt, att programmets författare ingalunda
satte ifråga, att de lösningar av internationella problem,
som däri förordas, skulle vara de enda möjliga. Redan
på mötet i Haag framkastades tanken på ett nytt interna-
tionellt sammanträde, till vilket man skulle inbjuda per-
soner med speciell sakkunskap rörande de problem, som
genom programmets olika punkter blivit aktuella. Ända-
målet med deras arbete skulle vara att fördjupa dessa
problem såväl i vetenskapligt avseende som med hänsyn
till deras politiska utförbarhet.

En »Studiekongress».

Verkställande utskottet sammanträdde i Haag under
sommaren 1915 och enades om att sammankalla en inter-
nationell studiekongress i Bern till december månad s. å.
Inbjudningen, som var undertecknad av Centralorganisa-
tionen och av den schweiziska föreningen för studiet av
grundvalarna för en varaktig fred samt av den schweizi-
ska gruppen av den Interparlamentariska Unionen, utsän-
des i slutet av september 1915. (Bilaga IV).

Det visade sig snart, att denna kongress icke kunde
komma till stånd, och i november återkallades inbjud-
ningen. Däremot sammanträdde Verkställande utskottet
i Bern på den dag, som bestämts för kongressen, och
följande kommuniké meddelades pressen:

»Det är varken studiekongressens eller Centralorga-
nisationens avsikt att utöva någon som helst påtryckning

för att påskynda fientligheternas upphörande. Deras ändamål är uteslutande 1) att studera grunderna för en internationell rättsorganisation samt de praktiska reformer, vilkas förverkligande de europeiska folken böra begära i folkförsoningens intresse; 2) att intressera regeringarna och allmänna opinionen för resultatet av dessa studier.

Mötet kan med tillfredsställelse vitsorda, att ett stort antal framstående personer från 20 olika stater ha anmält sig som deltagare i kongressen och att i de krigförande länderna på båda sidor ett stort intresse och en livlig sympati visats för kongressens arbete, ehuru en del av pressen tyckes ha missförstått kongressens syfte och karaktär.

Mötet kan dessutom meddela, att utlåtanden från sju olika stater redan hava ingått och äro under tryckning. Från sju andra stater hava utlåtanden utlovats.

Mötet besluter att fortsätta det påbörjade arbetet i överensstämmelse med den fastställda planen och att i detta syfte tillsätta internationella vetenskapliga kommissioner för vart och ett av programmets punkter. Dessa kommissioner kunna sammanträda till speciella vetenskapliga konferenser.

På grund av de utomordentliga svårigheter, som för närvarande ställa sig i vägen för resor och meddelanden, kan mötet icke för närvarande bestämma någon dag för kongressen. Det skall senare offentligen meddela sitt beslut härom och genom brev underrätta deltagarne, så snart tiden med större säkerhet kan bestämmas.»

Sålunda hade kongressen, ehuru den ej lyckades att få ett sammanträde till stånd, medfört två viktiga resultat: särskilda utlåtanden (rapports) hade utarbetats rörande programmets olika punkter, och en organisation av det

vetenskapliga arbetet hade planerats, som kunna föra till praktiska resultat trots de materiella svårigheterna.

En samling utlåtanden.

Verkställande utskottet skred omedelbart till offentliggörande av de inkomna utlåtandena. Tre volymer ha redan utkommit och dessutom ha sju rapporter tryckts i avvaktan på en fjärde volym. De bilda ett helt på 1,460 sidor, fördelade på 56 olika utalanden. En fullständig förteckning på dessa avhandlingar finnes i bilaga V; de ha ordnats efter de nio studiekommisioner, som nyss om-
talades.

De fördela sig tämligen ojämt på de olika studiekommisionerna. Ungefär hälften (27) faller under »Haaginstitutionerna» (»l'Oeuvre de la Haye», kommissionerna IV, V och VI), medan endast två behandla frågan om annexioner och folkomröstning och två havens frihet. Utlåtandenas karaktär är likaledes — vilket är nästan överflödigt att nämna — rätt olika; medan några av dem endast giva en i populär form framställd överblick av det problem de behandla, innehålla andra en rik och detaljerad dokumentation eller fullt utarbetade förslag till mellanfolkliga överenskommelser eller författningar. En detaljerad undersökning av dessa utlåtanden skulle bli för lång för denna mera summariska framställning. Man kan i korthet säga, att samlingen utgör ett mycket viktigt bidrag till den internationella diskussionen av den varaktiga fredens problem. Om Centralorganisationen icke hade haft något annat resultat att uppvisa än publicerandet av denna samling, skulle den redan härigenom gjort sig mycket förtjänt av fredssaken.

Några av utlåtandena äro resultat av ett gemensamt arbete, framför allt de fyra, som utarbetats av de studiekommissioner, som tillsatts av Nederlandsche Anti-Oorlog Raad. Fjorton nationaliteter äro representerade bland författarna till de 56 utlåtandena. Tolv härstamma från amerikanare, nio från engelsmän, sju från holländare, sex från österrikare, fyra från svenskar, tre från ungrare, norrmän och schweizare, två från tyskar, belgier, danskar och italienare och en från brasilianare.

Studiekommissionernas organisation.

Redan en ytlig granskning av utlåtandena visar, att även om det råder en fullkomlig överensstämmelse med avseende på programmets principer och stora linjer, meningarna dock äro ganska delade beträffande detaljerna för dess tillämpning och förverkligande. Det blir kommissionernas uppgift att för var och en av programmets punkter organisera ett internationellt studium och en ingående diskussion mellan sakkunniga personer, representerande icke endast de olika nationerna, utan också olika meningsriktningar rörande möjligheten att genom sammanjämkning av de motsatta eller divergerande åsikterna bringa dem till överensstämmelse med varandra.

Programmets punkter ha på följande sätt fördelats mellan de nio tillsatta kommissionerna:

I. Icke-annexionsprincipen. Folkomröstning.

Annektering eller avträdande av landområden får icke äga rum i strid mot befolkningens intresse och önskan. Inbyggarnes medgivande skall om möjligt inhämtas genom folkomröstning eller på annat sätt.

II. *Nationalitetsproblemet.*

Staterna tillförsäkra de olika nationaliteterna inom var sitt område lika medborgerliga rättigheter, religionsfrihet och fritt bruk av eget språk.

III. *Handelsfrihet; den »öppna dörrens» politik.*

Staterna överenskomma att i sina kolonier, skyddsländer och intressesfärer införa full handelsfrihet eller åtminstone lika behandling av alla nationer.

IV. *Haagkonferensens organisation och utveckling.*

Haagkonferensernas arbete på utveckling av det mellanfolkliga rättstillståndet fullföljes.

Dessa konferenser erhålla en fast organisation och sammanträda på regelbundet återkommande tider.

V. *Dömande myndigheter och förlikningsorgan.*

Staterna överenskomma att hänskjuta alla sina tvistefrågor till rättsligt avgörande eller till utredning och försök till förlikning. För detta ändamål inrättas vid sidan av skiljedomstolen i Haag a) en stående mellanfolklig domstol (»Cour permanente de Justice internationale»), b) ett internationellt undersöknings- och förlikningsråd (»Conseil international d'Enquête et de Conciliation»).

VI. *Internationella säkerhetsåtgärder (»sanctions»).*

Staterna förbinda sig att gemensamt vidtaga diplomatiska, ekonomiska eller militära åtgärder, därest en stat skulle gripa till vapen i stället för att underkasta tvistefrågan avgörande vid domstol eller behandling av undersöknings- och medlingsrådet.

VII. *Havens frihet.*

För att underlätta inskränkningarna av rustningarna till sjöss avskaffas kaparrätten, och havens frihet garanteras.

IX. *Parlamentarisk kontroll över utrikespolitiken.*

Utrikespolitiken underkastas en verksam parlamentarisk kontroll, så att för parlamenten hemliga avtal ej bliva för folken bindande.

Till ordförande i var och en av dessa kommissioner utsågs en neutral stats undersåte; så vitt möjligt insattes i varje kommission en medlem av Verkställande utskottet. Kommissionernas medlemmar utsågos av Verkställande utskottet, men dessutom hade ordföranden i varje kommission rätt att anlita medarbetare utom kommissionen. Deras medlemmar återfinnas i bilaga VI.

Dessa principer liksom vissa förslag rörande sättet för kommissionernas arbete finnas intagna i ett reglemente för de internationella studiekommissionernas arbete, bilaga VII.

Varje kommissions ordförande, hade att utarbeta ett förslag till frågeformulär och, efter att hava underställt det kommissionens medlemmar, att giva det den slutliga avfattningen. På grundvalen av de mottagna svaren skulle ordföranden utarbeta ett förslag till utlåtande, vid vars avfattande han hade rätt att begära medverkan av två av sina kolleger. Principiellt skulle det slutliga utlåtandet av kommissionen antagas vid gemensamt sammanträde.

Kommissionernas arbete.

Det är av intresse, att en redogörelse lämnas för hur långt varje kommission i närvarande stund hunnit med sitt arbete. Det visar sig, att under det att vissa ibland dem hava så gott som hunnit till slutet, andra åter hava långt till avslutningen. Kriget har skapat allvar samma svårigheter för alla kommissionerna. Brevväxlingen har lidit mycket därav, och framför allt har det

hittills varit omöjligt att få till stånd sammanträden av än så ringa omfattning.

För att giva en fullständig föreställning om arbetets art hänvisa vi till de som bilaga VIII tryckta olika kommissionernas frågeformulär, för så vitt sådana skickats till medlemmarna. Vi meddela här nedan hur långt varje kommissions arbete nått i närvarande stund (sept. 1917):

I. *Icke-annexionsprincipen. Folkomröstning.*

Ordförande och föredragande: Friherre Theodor Adelswärd, Sverige.

Ett förslag till frågeformulär sändes till medlemmarna i maj 1916, det slutredigerade formuläret i november samma år. På grundvalen av de inkomna svaren och efter vissa andra arbeten har ordföranden utarbetat ett utlåtande, innehållande en framställning av grunderna till ett *Förslag till internationell överenskommelse rörande behandlingen av frågor angående avträdande av landområde*. Rapporten, 38 oktavsidor, är daterad juni 1917.

Innan detta utlåtande slutredigerades och publicerades, blev det enligt överenskommelse med ordföranden för kommission II granskat vid ett gemensamt sammanträde med de två kommissionerna, vilket ägde rum i Kristiania under de första dagarna av juli 1917. Här underkastades traktatförslaget en ingående prövning, och den slutgilliga avfattningen uppsköts ytterligare, till ett nytt sammanträde kunde komma till stånd, där även kommissionerna IV, V och VI, vilka behandla Haaginstitutionernas utveckling, kunde närvara. Utlåtandet, daterat september 1917, har numera publicerats.

II. *Nationalitetsproblemet.*

Ordförande och föredragande: Professor Halvdan Koht, Norge.

Ordföranden sände ett frågeformulär till medlemmarna i mars 1916. På grundvalen av de mottagna svaren och de utlåtanden som publicerats i samlingen samt andra arbeten skrev ordföranden i mars 1917 en rapport (28 s. in 8:o), innehållande en motivering till ett *Förslag till internationell överenskommelse rörande nationella minoriteters rättigheter*.

Även detta förslag diskuterades vid sammanträdet i Kristiania och samma beslut fattades härom som rörande förslaget från kommission I.

III. *Handelsfrihet; den öppna dörren.*

Ordförande: Professor L. V. Birck, Danmark.

Kommissionens arbete försenades på grund av att den ursprungligen utsedde ordföranden måste avsäga sig uppdraget; först sedan professor Birck välvilligt övertagit ordförandeskapet, slutredigerades och utsändes i maj 1917 ett frågeformulär, utarbetat av professor J. A. Hobson. Något utlåtande föreligger alltså ännu icke.

IV. *Haagkonferensernas organisation och utveckling.*

Ordförande och föredragande: Dr. Chr. L. Lange, Interparlamentariska Unionens generalsekreterare, Norge.

Ett förslag till frågeformulär förelades medlemmarna i mars månad 1916 och det definitiva formuläret utsändes i juli s. å. På grundval av svar från kommissionens medlemmar och korrespondenter och med tillgodogörande av den ganska omfattande litteraturen rörande föremålet för kommissionens studier utarbetades ett betänkande (75 s. in 8:o), som trycktes i mars 1917. Det framställer i sin förra del grunderna för det s. k. Haagverket och dess utveckling. Den senare delen innehåller motiven till ett förslag till internationell överenskommelse angå-

ende en stadigvarande organisation av Fredskonferensen i Haag och till grundstadgar för denna och dess kommitté.

Det har hittills varit omöjligt att samla kommissionens medlemmar för att definitivt antaga utlåtandet. Det har för övrigt varit ifrågasatt, att ett gemensamt sammanträde skulle äga rum med alla de tre kommissioner, IV, V och VI, vilka ha att behandla utvecklingen av Haag-institutionerna i allmänhet.

V. *Dömande myndigheter och förlikningsorgan.*

Ordförande och föredragande: Dr. B. C. K. Loder, medlem av kassationsdomstolen, Holland.

Ett frågeformulär utskickades i november 1916 och anslöt sig till ett förslag till allmän överenskommelse rörande fredligt ordnande av mellanfolkliga tvister, utarbetat av en studiekommision under ordförandeskap av Dr. Th. Heemskerck, f. d. konseljpresident, och tillsatt av Nederlandsche Anti-Oorlog Raad. Talrika svar ha ingått, bland vilka särskilt må framhållas ett från professor Dr. H. Lammasch, Wien, vilket utgör en hel avhandling; svaren ha bearbetats i ett utlåtande av ordföranden (13 s. och två stora tablåer) i september 1917, i vilket han godkänner vissa ändringar av sitt ursprungliga förslag. Diskussionen vilar tillsvidare i avvaktan på ett gemensamt sammanträde av kommissionerna IV, V och VI.

VI. *Internationella säkerhetsåtgärder — »sanctions».*

Ordförande och föredragande: Professor Dr. André Mercier, medlem av Folkrättsinstitutet, Schweiz.

Efter att ha rådgjort med kommissionens medlemmar utsände ordföranden i september 1916 ett frågeformulär. Talrika svar och betänkanden ha ingått och ett förslag till utlåtande är under utarbetande för att framläggas vid

ett eventuellt gemensamt sammanträde med kommissionerna IV, V och VI.

VII. *Rustningsproblemet.*

Ordförande: Professor Rafael Altamira, Spanien.

Vice ordförande: General W. A. T. de Meester, Holland.

Ett utlåtande är under utarbetande på grundval av rådplågningar mellan medlemmarna, av vilka flera lämnat förberedande uttalanden.

VIII. *Havens frihet.*

Ordförande: Dr. Th. Heemskerk, f. d. konseljpresident, Holland.

Efter att hava rådgjort med medlemmarna har ordföranden beslutit sig för att tillsvidare uppskjuta kommissionens arbeten.

IX. *Parlamentarisk kontroll över utrikespolitiken.*

Ordförande: Hr. Scherrer-Fulleman, nationalråd, Schweiz.

I oktober månad 1916 utsändes ett frågeformulär till kommissionens medlemmar. Talrika svar, som ibland ha karaktär av dokumenterade avhandlingar, ha inkommit och ordföranden har nyligen utsänt sitt utlåtande till medlemmarna.

Arbetets framtid.

Denna översikt åskådliggör, med vilken energi de olika kommissionernas studier bedrivits trots de talrika svårigheter, som tidsförhållandena lagt i deras väg. Å andra sidan inser man, att detta viktiga arbete löper fara

att väsentligen hämmas, därest man icke lyckas få sammanträden med de olika kommissionerna till stånd under den närmaste tiden. Det framgår av framställningen här ovan, att det är detta skede av arbetet, till vilket man nu skall övergå.

Organisationens Verkställande utskott har också nyligen beslutit att sammankalla medlemmarna i de olika kommissionerna till en *konferens* i Bern den 19 november och följande dagar. För att förmå de krigförande staternas regeringar att icke lägga hinder i vägen för detta sammanträde har Utskottet till dem insänt en redogörelse för konferensens syfte och för Centralorganisationens hittillsvarande arbete (Bilaga IX). Denna konferens har emellertid måst uppskjutas på obestämd tid; dess omedelbara uppgift, att jämföra och sammanjämka de olika kommissionsförslagen och giva dem deras slutgiltiga form, är emellertid så viktig, att man måste hoppas, att intet oöverstigit hinder måtte ställa sig i vägen för detta sammanträde, som skulle kunna göra den varaktiga fredens sak en utomordentlig tjänst.

Oberoende av denna plan om en sammankomst inom den närmaste tiden mellan studiekommissionernas medlemmar har även framkommit ett annat förslag, som likaledes avser studiet av grunderna för en varaktig fred. Vi syfta på förslaget att för detta ändamål sammankalla en *neutral regeringskonferens* (Bilaga X).

Man får söka uppslaget till denna tanke i den hemställan till de neutrala, som framfördes av viscount Grey i hans ovan nämnda tal den 23 okt. 1916. Det brittiska rikets utrikesminister yttrade i detta tal:

»För några dagar sedan riktade en korrespondent till mig frågan, vad de neutrala kunde göra. Jag svarade, att det bästa, som de neutrala i närvarande ögonblick

kunde offra sina krafter för, vore att arbeta på en organisation mellan folken, som kunde förebygga återkommandet av ett krig sådant som det nuvarande. Jag skulle vilja göra de neutrala uppmärksamma på, att de nationer, som äro upptagna av ett dylikt krig icke kunna ha mycken tid över för att studera, vad som skulle kunna uträttas efter segern; men de neutrala kunna göra detta.»

De skandinaviska interparlamentariska gruppernas delegeradeförsamling diskuterade på sitt senaste sammanträde, hållet i Kristiania under de sista dagarna av juni 1917, tanken om en neutral regeringskonferens. Församlingen underströk vikten och nyttan härav för de neutrala staterna själva och uttryckte önskan om, att ett intimare samarbete kunde åstadkommas mellan de neutrala staterna. Den föreslog särskilt, att en »preliminär diskussion måtte komma till stånd mellan de neutrala staterna rörande den ställning, de böra intaga gent emot problemen om en mellanfolklig rättsorganisation för att förebygga krig med anledning av att dessa problem sannolikt komma att bli aktuella vid slutet av nuvarande krig».

På grundvalen av dessa två betraktelsesätt, å ena sidan den tjänst man kan göra världen i allmänhet genom ett fördjupat studium av principerna för en varaktig fred, å andra sidan det särskilda intresse dessa idéer och de olika sätten för deras genomförande ha för de neutrala staterna själva, har svenska regeringen i samråd med norska och danska regeringen föreslagit Holland, Schweiz och Spanien ett meningsutbyte angående detta ämne. Man vet icke hur denna sak i närvarande stund ligger. Vi få emellertid hoppas, att man utan dröjsmål tar i tu med uppgiften. Vi ha sett, att ett ganska betydande material samlats av Centralorganisationen. Det arbete som tidigare gjorts av den interparlamentariska Unionen och av Folk-

rättsinstitutet kan också med fördel studeras. Det faller av sig själv, att en officiell konferens kan påräkna särskilda lättnader i sitt arbete, som ett privat företag icke kan vänta. De resultat den kan komma till skola också åtnjuta mycket större auktoritet. Endast på detta sätt kan Centralorganisationens verk fullföljas och fullständigt komma till sin rätt.

TILLÆG.

Andre organisationer som arbejder for Varig Fred.

Det vilde være uoverkommelig her at gennemgaa alle de sammenslutninger som arbejder for at freden efter verdenskrigen maa bli varig. Den følgende fremstilling gjør derfor ikke krav paa at være fuldstændig. Da maatte f. eks. de fleste fredsforeninger omtales, desuten Interparlamentarisk Forbund, den internationale kvindekongress, og det internationale socialistiske Bureau med de partier som samler sig om dette. Her vil kun findes omtalt de organisationer som nu under verdenskrigen har opstillet *særlige programmer* for en varig fredsordning, og hvis virksomhet desuten, av den ene eller anden grund, kan ventes at öve en bestemmende *politisk indflydelse*. En del av dem er allerede nævnt i den foregaaende fremstilling.

Vigtigst av de *nationale* organisationer som blev grundlagt i krigens første tid er utvilsomt den engelske *Union of Democratic Control*. Den blev stiftet av de tre parlamentsmedlemmer, Ramsay Macdonald, den gang fører for arbeiderpartiet i Underhuset, Arthur Ponsonby, i sin tid privatsekretær hos Campbell Bannerman, og Charles Trevelyan, som med Lord Morley og John Burns traadte ut av Asquith's ministerium ved krigsutbruddet, samt den kjendte fredsforfatter Norman Angell og den ikke mindre

kjendte koloni-politiker E. D. Morel. Den sidste har været foreningens sekretær og leder. Foreningen har vundet adskillig utbredelse i England og omfatter en mængde lokalforeninger, men er, eftersom krigsfanatismen har steget, ofte blit hindret i sin propaganda av forbitrede motstandere. I 1917 blev Mr. Morel dømt til seks maaneders fængsel for et forsök paa at sende en av sine böker, som det var forbudt at utföre til et nöitralt eller fiendtligt land, til Romain Rolland i Schweiz.

Forbundet opstillet följende program ved sin grundlæggelse:

1. Ingen provins skal overføres fra et land til et andet uten befolkningens samtykke;

2. Englands utenrikspolitik skal sigte paa dannelse av en europæisk konsert og oprettelse av et internationalt raad, hvis forhandlinger og beslutninger skal være offentlige.

3. Ingen traktat, inlet arrangement eller anden forpligtelse maa avsluttes eller indledes i Englands navn uten parlamentets godkjendelse.

4. England skal ved fredsslutningen fremlægge forslag om en kraftig formindskelse av rustningene for alle de krigførende magter. For at lette denne fordring skal det söke at opnaa, at statene overtar vaabenfabrikationen og gjennemfører kontrol med vaabenutförsel fra det ene land til det andet.

Hertil er senere föiet et femte punkt om gjennemförelse av den »aapne dörs» princip i kolonier og avhængige landomraader.

Ved siden av *Union of Democratic Control* har *the League of Nations Society* faat adskillig tilslutning i England. Dets stifter og leder er medlem av Underhuset Aneurin Williams. Ligaens program er saaledes formet:

1. En traktat skal sluttet saa snart som mulig, hvorved saa mange stater som hertil er villig danner en

Liga, og forpligter sig til at bruke fredelige fremgangsmaater for de tvistigheter som måtte opstaa mellem dem.

2. Følgende fremgangsmaater benyttes:

(a) Alle tvistigheter om folkeretslige spørmaal eller om fortolkning av traktater skal henskytes under Voldgiftsretten i Haag eller en anden domstol. Deres avgjørelser skal være endelige og bringes til utførelse av vedkommende parter.

(b) Alle andre tvistigheter skal henskytes under et Undersøkelses- og Forlikksraad, som undersøker saken og avgir en redegjørelse.

3. De stater som er medlemmer av Ligaen skal enes om ethvert skritt som er nødvendig for at sikre at hvert enkelt medlem overholder traktatens bestemmelser.

4. De stater som er medlemmer av Ligaen skal ordne sig for gjensidig forsvar ved diplomatiske, økonomiske eller militære midler, for det tilfælde at nogen av dem blir angrepet av en stat utenfor Ligaen, som vægrer sig ved at forelægge en tvist for dertil skikket domstol eller raad.

5. Enhver civiliseret stat som ønsker att slutte sig til Ligaen, skal bli optat som medlem.»

Denne ligas program beskæftiger sig utelukkende med den juridiske organisation av det internationale samfund. Deri ligner den den amerikanske »*League to enforce Peace*», likesom der overhodet er nær overensstemmelse mellem disse to foreningers program. Der er derfor ogsaa inledet samarbeide mellem dem.

Den amerikanske *League to enforce Peace* blev stiftet i Philadelphia den 17 juni 1915. Det er foran (s. 10) oplyst under hvis ledelse den staar, og hvilken vægtig tilslutning den har faat i de Forenede Stater, tillike hvilken indflydelse den har kunnet öve paa freds-diskussionen under krigen.

Dens program lyder saa:

»De Forenede Stater bør slutte sig til en liga av stater som forpligter sig til følgende:

1. Alle retsspørsmål som opstaar mellem de tilsluttede stater, og som ikke ordnes ved forhandling, skal, under forbehold av hvad der er bestemt ved traktater, bli forelagt for en domstol til undersökelse og til avgjørelse, saavel hvad angaar saken selv som med hensyn til formelle spørsmål.

2. Alle andre spørsmål som opstaar mellem de tilsluttede stater, og som ikke blir ordnet ved forhandling, skall forelægges et forliksraad til undersökelse, overveielse og anbefaling av en lösning.

3. De tilsluttede magter skal i fællesskap öieblikkelig bruke baade sin ökonomiske og sin militære magt mot den blandt dem som begynder krig eller begaar fiendtlige handlinger mot en anden av de tilsluttede stater, för et omstridt spørsmål er blit behandlet som ovenfor bestemt.

4. Konferanser mellem de tilsluttede stater skal holdes fra tid til anden for at utarbeide og lovfæste internationale retsregler, og disse regler skal, hvis ingen tilsluttet stat erklærer sig uenig inden en viss frist, være avgjørende for den i punkt 1 omtalte domstol.»

Likesom Union of Democratic Control alene oppstiller krav om den politik *Storbritannien* skal följge, saaledes har denne Liga formet et program for *Amerikas* politik. Det er med rette sagt om den at dens navn er misvisende. Den er ikke en »liga til at fremtvinge fred», men alene en liga til at fremtvinge utsættelse med at gripe til vaaben, for at et forsök kan gjöres paa at opnaa forlik. Heri stemmer den overens baade med Centralorganisationen og den forannævnte League of Nations Society. Den uttaler paa den anden side ikke uttrykkelig — som disse to andre — at ligaen bør være aapen for alle civiliserte stater, og det er blit paastaat at den bare sigter paa en mere begrenset sammenslutning.

En anden amerikansk organisation, som blev grundlagt noget tidligere end League to enforce Peace, men som først i 1916 har faat sin nuværende ordning og ledelse, og som siden har vundet adskillig tilslutning, stiller sig i skarp opposition til League to enforce Peace. Det er *The World Court League*, hvis program er saaledes utformet:

»Vi anser det for ønskelig at en Liga stiftes mellem stater for følgende formaal.

1. En Verdensdomstol, i hovedsaken lik den Voldgiftsrets-domstol, som allerede den anden Haag-Konferanse blev enig om, bør saa snart som mulig oprettes som en domstol for mellemfolkelig rettergang. Den bør repræsentere verdens nationer og, indenfor de grænser traktater maatte trække op, ha myndighet til at öve domsret i mellemfolkelige retsspörsmaal som ikke ordnes ved forhandling.

2. Alle andre mellemfolkelige tvistigheter som ikke ordnes ved forhandling, bør henskytes til den faste Voldgiftsret i Haag, eller forelægges for et internationalt Forliksraad, eller for Undersökelseskommissioner til undersökelse, overveielse og anbefaling av en lösning.

3. Snart efter at der er sluttet fred, bør der holdes enten en konferanse av alle stormagter (som uttalt i det amerikanske marine budget for 1916) eller en lignende forsamling, som uttrykkelig betegnes som den tredje Haag-konferanse, og mötene i denne Internationale Konferanse bør være faste og periodiske, med kortere mellemrum end tidligere.

Denne konferanse eller disse konferanser bør (a) utarbeide og vedta planer for oprettelse av en Verdensdomstol og et Internationalt Forliksraad, og (b) fra tid til anden utarbeide og lovfæste folkeretslige regler som skal fölgis i Verdensdomstolens avgjörelser i alle saker, undtagen i dem som angaar en medvirkende stat som inden den forut fastsatte tid har tillkjendegit at den ikke godkjender regelen.

4. I forbindelse med gennemførelse av faste regelmæssige møter i en International konferanse bør de medvirkende stater oprette en fast komité for konferansen med saadan myndighet som maatte overdrages til den av konferansen.»

Til støtte for dette program fremhæves at det omfatter de *mindste krav* som alle fredsvenner og tilhængere av mellemfolkelig reform kan enes om, uten at de behøver at opgi eller skade nogen av de særlige formaal som de andre sammenslutninger arbeider for. Det vil sees at denne Liga utelukkende beskæftiger sig med retsorganisationen, og at den ikke uttaler sig om hvordan denne retsorganisation skal sikres. Sanktions-spørsmålet beskæftiger den sig overhodet ikke med. Ligaen utgir et eget maanedsskrift.

Efterat det tyske »*Bund Neues Vaterland*», som blev stiftet i løpet av høsten 1914, var blit opløst av politiet, varte det en tid før nogen ny organisation traadte i dens sted. Sommeren 1916 blev der av væsentlig de samme kredser dannet en ny sammenslutning »*Zentrale Völkerrecht*», som siden har utfoldet en viss virksomhet gjennom foreningsmøter og utgivelse av skrifter. Disse sidste fremtrær dog ikke som foreningens, men utkommer som de enkelte forfatteres arbeider. Foreningens program er meget almindelig holdt. Det uttaler sig saa:

»Den fred som slutter verdenskrigen, maa selvfølgelig sikre det tyske folks frihet, det tyske rikes uavhengighet, det tyske lands ukrænkelighet, de tyske interesser i utlandet, som ogsaa det tyske folks økonomiske utviklingsmuligheter. Men freden maa ogsaa i sig bære garanti for varighet. Dertil kræves at den av alle som undertegner den, erkjendes som en tilfredsstillende ordning av deres internationale forhold, at den saaledes ikke, enten

gjennem voldelige annektioner, gjennem brudd paa folkenes selvbestemmelsesret, eller gjennem andre uutholdelige vilkaar, tvinger den tapende part til at ruste sig paa revanche-krig. Denne fred maa tillike skape sterke og varige institutioner for fredelig ordning av internationale stridigheter gjennem organiseret mægling eller ved retslig avgjørelse; den maa derigjennem gjøre ende paa den gamle for freden saa farlige kaprustnings politik.

For at gi en saadan fred fuld virkekraft, maa en ny aand fylde det nationale og internationale statsliv.»

De ledende medlemmer indenfor denne organisation tar fremtrædende og virksom del i Centralorganisationens arbeide.

Det er foran fremhævet at Centralorganisationen har maattet savne aktiv medvirkning fra *fransk* side. Forklaringen hertil er, dels at franskmænd har vægret sig ved at delta i et arbeide hvor ogsaa tyskere var med saa længe som tyske hærer holder fransk jord besat; dels har ogsaa den forestilling almindelig hersket at al energi maatte samle sig om krigen: paa freden var det urigtig at tænke.

Den sidste tankegang behersker ikke længer alle franske sind. Der er dog ikke i Frankrike stiftet nogen egen organisation av større betydning, hvis maal er at forberede en varig fred. Men for det første har franske socialister studeret disse problemer og avgit betænkning over dem, indenfor sine partiorganisationer, i anledning av den hollandsk-skandinaviske komités arbeide i Stockholm. For det andet har den meget betydningsfulde organisation »*Menneskerettighetenes Liga*» som har en vidt forgrenet tilslutning med mægtige underavdelinger utover hele Frankrike, paa sine to sidste aarsmøter, i november 1916 og i november 1917, drøftet »betingelserne for en varig fred» og »Nationenes samfund», og paa grundlag av vægtige indstillinger og indgaaende diskussioner vedtat længere ut-

talelser om den kommende fred. Den første av disse, som har den mest omfattende karakter, lyder saa:

»Menneskerettighetenes Ligas aarsmöte erklærer at som en frukt av denne krig bör der, gjennom de alliertes seier, födes en ny international orden grundlagt paa retfærdighet, og sammenfatter i følgende satser Ligaens lære om betingelsene for en varig fred:

I. En varig fred er alene mulig gjennom oprettelsen av et Nationenes Samfund, idet disse mellem sig fastslaaer den samme regel som hver av dem følger overfor sine medlemmer: tvists avgjørelse ved ret og ikke ved magt.

Dette samfund maa hvile paa nationenes, de smaas som de stores, like ret til uavhengighet; paa anvendelse av tvungen voldgift overfor alle mellemfolkelige stridigheter uten undtagelse eller forbehold, og paa oprettelse av internationale myndigheter som er i stand til at hindre ved passende straffemidler (sanktioner) ethvert forsök paa oprör eller angrep.

Bevarelse av en varig fred er nöie knyttet til opdragelsens og demokratiets fremskridt, til den mest ubetingede respekt for samvittighetsfriheten, til anerkjendelsen av kvindens rettigheter, og til alt som kan umuliggöre utfordring til krig eller det hemmelige diplomatis fremgangsmaater.

II. For at sikre en varig fred, bör den kommende fredsavtale ikke indeholde nogen spire til hevnkrieg. Den maa fastslaa folkenes ret til at raade over sin egen skjæbne. Den maa ikke före, mot folkenes vilje, til sönderlemmelse av stater eller til anneksjon av landomraader. Tvertom, den maa ophæve de anneksjoner som er gjennomfört ved uret, som Elsass-Lothringens. Den maa gjenopreise alle undertrykte nationaliteter og sikre hver enkelt av dem et styre som stemmer med deres aabenbare önsker.

Fredsavtalen maa skape en ökonomisk ordning som, under forbehold av midlertidige forholdsregler der anvendes som straffemidler (sanctions), sikrer hvert folk utövelsen

av sin berettigede virksomhet, men ikke tillater en aggressiv form av økonomisk erobring.

Retfærdighet kræver at den kommende fredsavtale forutser en indskriden mot de ansvarlige ophavsmænd til krigen, straf mot dem som har ført den i foragt for folkeretten, erstatning som utredes av de angripende stater og som staar i forhold til den tilföiede skades umaadelighet, endelig et system av sikringer som, uten at komme de ovenfor opstillede grundsætninger for nær og navnlig uten at skride til nogen voldelig anneksion, betrygger verden mot et nyt attentat.

III. Kongressen uttaler fölgelig som sin opfatning, at at slutte fred för det er mulig at bygge den paa det grundlag som her er angit, vilde være at ydmyge retten under magten og at dömmе verden til en ny og frygteligere katastrofe.

Under henvisning til de erklæringer som er gjort av Ententens statsmænd, uttaler kongressen önsket om at de alliertes regjeringer öieblikkelig, for at gi verden et förste bevis for sine hensigter, bestemmer sig til at avgjöre alle sine fremtidige stridigheter ved voldgift, danner et forbund som en begyndelse til det kommende Nationenes Samfund, og erklærer sig rede til at opta i dette forbund alle stater, smaa og store, som er blit staaende utenfor krigen, og som forpligter sig til at holde forbundets overenskomst og til at sikre hver enkelts ret gjennom alles fælles magt.»

Et par dager för hadde det franske radikale partis kongres, i en noget kortere resolution, uttalt sig for de samme grundsætninger.

En ting fremgaar med tydelighet av denne korte og skematiske oversigt: den væsentlige overensstemmelse i alle hovedpunkter om den internationale organisation som alene kan sikre verden en varig fred.

Upprop för varaktig fred.

Hela världen önskar, att efter det fasansfulla krig, som nu rasar, må följa en fred, byggd på varaktiga grunder. Det är de krigförande folkens önskan, och det är även de neutralas. Alla hava de lidit under kriget. Tydligt och hårdhänt har detta visat, i vilken grad mänsklighetens intressen numera äro och måste vara solidariska.

Var och en som önskar en bestående fred bör sträva att avlägsna de orsaker, som framkallat krig. Man kan tvista om de djupare liggande orsakerna, om krigets sammanhang med de sociala förhållandena, om den roll nationalismen spelar, om de omedelbara anledningarna till krig-utbrottet, och vem som bär det personliga ansvaret. Men om vissa allmänna orsaker finnes intet tvivel.

Nationaliteteskänslan har icke aktats, lika rättigheter ha förvägrats de erövrade folken; detta har alstrat oro och spänning och givit näring åt de nationella lidelserna. En viss samvetslös press har förgiftat folkens sinnen och försvårat förbindelserna emellan dem, trots den fredskärlek, som utan allt tvivel lever i människornas hjärtan.

Stormakternas expansionspolitik och imperialistiska tendenser, den skarpa tävlingsstriden för monopolisering av nya marknader och förvärvande av kolonier ha skapat farliga motsättningar.

Aktningen för rätten har icke till fullo genomträngt det allmänna medvetandet. Trots folkrättens framsteg leva vi alltjämt i en internationell anarki. Haagkonferensernas verk har förblivit ofullbordat. Lämpliga organ för utjämning av stridiga intressen saknas.

De ständigt ökade rustningarna ha, långt ifrån att betrygga freden, skapat en stämning av misstroende och fiendskap. Dessa rustningar ha eggat begäret att krossa motståndaren och tillintetgöra medtävlare på handels och näringarnas område. De ha bibragt människorna den övertygelsen, att kriget vore oundvikligt, och denna övertygelse har lamslagit alla ansträngningar, vilka gått ut på att binda de krafter, som frambesvärja kriget.

Vårt politiska system, helt behärskat som det varit av tanken på »jämvikten i Europa», har, i stället för att skapa en garanti för freden, tvärtom skärpt intresse motsatserna och gjort varje liten lokal konflikt till en allmän krigsfara. I de diplomatiska förhandlingarnas och de hemliga traktaternas dunkel har spänningen vuxit för att slutligen bli outhärdlig.

Allt detta måste man bemöda sig att ändra. Ett tillfälle här till erbjuder sig i samband med iredsslutet — ett tillfälle som kanske aldrig återkommer.

Hela mänskligheten kräver en hållbar och varaktig fred. De egentliga fredsunderhandlingarna tillkomma naturligtvis de krigförande själva. Men de sålunda träffade uppgörelserna böra fullständiga av en tredje Haagkonferens. Även detta är icke tillfyllest. Folken ha också sitt ord att säga. Då det gäller att skapa ett nytt mellanfolkligt rättstillstånd, måste alla goda krafter samverka.

Ett sådant rättstillstånd förutsätter genomförandet av de grundsatser, som uttalas i de fem punkter, vilka följa här nedan. Hårtill erfordras dels mellanfolkliga traktater, dels med varandra överensstämmande nationella lagar, antagna av varje stat för sig. Men om möjligt ännu viktigare är, att det skapas en ny mellanfolklig anda, som gjuter kraft och liv i lagtexternas bokstav, så att efter den förödelse vi nu bevittna en ny tid må randas.

För allt detta gäller det att vinna hela den civiliserade världens hjälp och stöd. Mänsklighetens politiska och kulturella ledare, vilkas uppgift det är att hindra nya angrepp på vår gemensamma odling det fredliga arbetets skaror, kvinnorna, i vilkas växande inflytande vi finna en ny förhoppning för freden, massorna, som nu i skyttegravarna sett döden för ögat — alla böra samverka, ty alla ha samma mål.

Sverige får icke saknas i dessa strävanden. Vårt folk har njutit fredens välsignelse under mer än ett århundrade; även det nu pågående kriget har givit oss sina lärdomar, utan att vi själva behövt blöda. Det ökar vår förpliktelse att ställa oss i främsta ledet i den andliga kamp, där det gäller att åt mänskligheten erövra en ny fred, i vilken rättfärdighet bor.

De här som grundvalar för en varaktig fred framställda önskemålen komma att göras till föremål för en gemensam aktion i såväl krigförande som neutrala länder. Vi uppmana därför svenska medborgare att genom sin namnteckning instämna i vår önskan, att de minimikrav för tryggande av en varaktig fred, som framställas i vidstående fem punkter måtte kunna i en snar framtid genomföras.

Theodor Adelswärd,
Ordf. i Sv. Fredsförb.

Svante Arrhenius.

Fridtjuf Berg.

Richard Bergh.

N. A. Berg,
Ordf. i Sv. Freds- o. Skiljedomsf.

Signe Bergman,

Natanael Beskow.	Hjalmar Branting.	Emilia Broomé.
Manfred Björkquist.	Bertil Buhre.	Karl Fries.
Tor Hedberg.	Henrik Hedlund.	Karl Hildebrand.
Rurik Holm, Ordf. i Sv Freds- och Försvarsf.	Ellen Key.	Selma Lagerlöf.
Herman Lindqvist.	Agda Montelius.	Oscar Montelius.
Daniel Persson.	K. H. Gez. v. Schéele.	Karl Staaff.
Karl Stenström.	Edvard Wavrinsky.	Anna Whillock.
	Anna Wicksell.	

Bilaga Ib.

Kort förklaring till uppropet för varaktig fred.

De framställda minimikraven för tryggande av en varaktig fred ha sammanförts i fem punkter. Av dessa böra de två första göras gällande under fredsförhandlingarna och de två följande upptagas till behandling och avgörande vid en tredje Haagkonferens, till vars sammankallande inom viss kort tid de krigförande vid fredsslutet borde förbinda sig. Den femte punkten avser lagstiftning inom varje särskilt land.

I. Annekering eller avträdande av landområde får icke äga rum i strid mot befolkningens intresse och önskan. Inbygarnes medgivande skall om möjligt inhämtas genom folkomröstning eller på annat sätt.

Staterna tillförsäkra inom var sitt område de olika nationaliteterna likhet i medborgerliga rättigheter, religionsfrihet och fritt bruk av eget språk.

De principer, som uttalas i punkt I, avse att undanröja sådana orsaker till krig, som bero på kränkningar av någon viss nationalitetsgrupps intressen och önsknings. I de fall, då det icke är möjligt att utröna dessa genom folkomröstning, bör ett avgörande kunna träffas på annat sätt genom de internationella organ, som få till uppgift att uppehålla rättstillståndet mellan staterna. Punktens avfattning utesluter icke omregleringar av Europas karta; det begäres endast, att sådana skola äga rum efter rättfärdiga grunder, icke efter tillfälliga maktförskjutningar.

II. Staterna överenskomma att i sina kolonier, skyddsländer och intressesfärer införa full handelsfrihet eller åtminstone lika behandling av alla nationer.

En av de förnämsta krigsorsakerna, ehuru ofta icke omedelbart framträdande, är de stora industristaternas strävan att till förmån för det egna landets industri- och finansföretag förvärva koncessioner, handelsmonopol och företrädesrätt till exploatering av naturtillgångar i andra, huvudsakligen utomeuropeiska, land med mindre utvecklade industri- och handelsförhållanden. Konflikter av denna anledning kunna undvikas endast därigenom, att alla nationer tillförsäkras samma rätt till fri tävlan i dylika hänseenden. Man har också erfarenhet om överenskommelser, som gå ut på en sådan lika rätt för olika länders undersåtar, t. ex. Marocko fördraget av 1911. Principen om »den öppna dörrens politik», som sålunda i vissa fall blivit erkänd, skulle genom nu föreslagna överenskommelse vinna allmän tillämpning.

III. Haagkonferensernas arbete på utveckling av det mellanfolkliga rättstillståndet fullföljes.

Dessa konferenser erhålla en fast organisation och sammanträda på regelbundet återkommande tider.

Staterna överenskomma att hänskjuta alla tvistefrågor till rättsligt avgörande eller till utredning och försök till förlikning. För detta ändamål inrättas bredvid den bestående skiljedomstolen i Haag.

a) en permanent mellanfolklig domstol,

b) en permanent undersökningskommission, som eventuellt också framlägger förlikningsförslag.

Staterna förbinda sig att i samförstånd vidtagna diplomatiska, ekonomiska eller militära åtgärder, därest en stat skulle gripa till vapen i stället för att underkasta tvistefrågan avgörande vid domstol eller behandling av undersökningskommissionen.

De i punkt III uppställda frågorna bilda kärnpunkten i uttalandet, enär de avse fullkomnande av rättsordningen mellan staterna. Här liksom i övriga punkter har man eftersträvat, att intet *utopiskt* krav finge framställas; de olika detaljkraven ha byggts omedelbart på redan utformad mellanfolklig lagstiftning, som man i olika avseenden sökt föra ett steg vidare.

Kravet att de s. k. Haagkonferenserna skola erhålla en fast organisation och sammanträda periodiskt har redan framställts av 1907 års konferens och utgör ett mycket viktigt steg framåt i fråga om internationell lagstiftning.

Redan den första Haagkonferensen, år 1899, skapade den permanenta skiljedomstolen i Haag. Denna skiljedomstol består dock i verkligheten endast av en lista på kompetenta domare, bland vilka staterna för varje särskilt fall välja dem, som de anse mest lämpliga för en viss föreliggande fråga. För att få en mera enhetlig rättspraxis och jämväl av andra skäl beslöt emellertid konferensen 1907 att bredvid denna domstol upprätta en annan, bestående av ett ständigt sittande domarkollegium liksom vår högsta domstol; hela rättegångsordningen för denna domstol

utarbetades i en särskild konvention, men frågan fick förfalla, emedan det då visade sig omöjligt att komma till enighet om, hur domstolen skulle sammansättas. Att slutgiltigt avgöra denna fråga skulle säkerligen blivit en av de uppgifter, som, även om kriget icke inträffat, hade förelagts den tilltänkta tredje Haagkonferensen.

Även de internationella undersökningskommissionerna leda sitt ursprung från den första Haagkonferensen. De ha till uppgift att utreda själva sakfrågan, klarlägga de faktiska förhållandena, varefter utredningsresultatet överlämnas till de regeringar, som råkat i konflikt och som tillsatt kommissionen. En sådan kommission behandlade t. ex. frågan om ryska Östersjöflottans förhållande vid Doggerbank år 1905, då den på väg till Japan sköt på engelska fiskarbåtar. Efter kommissionens utredning bilades tvisten utan ringaste svårighet. Då det hittills icke lyckats att vinna erkännande åt principen om *obligatorisk* skiljedom, har Amerikas Förenta Stater sökt bereda möjlighet för fredlig behandling av *alla slags* tvistefrågor genom att bygga vidare på systemet med undersökningskommissioner. De ha därför föreslagit de andra staterna överenskommelser av innehåll, att ständiga undersökningskommissioner skulle tillsättas för tvistefrågor mellan Förenta Staterna och var och en av de andra staterna, att till dessa kommissioner skulle för undersökning och yttrande hänvisas alla sådana tvistefrågor, som staterna ej förmått lösa på vanlig diplomatisk väg och ej heller funne lämpade för skiljedom, samt att respektive stater icke finge skrida till någon våldsåtgärd, innan kommissionen inom ett år avgivit sitt yttrande. Sådana traktater ha Förenta Staterna nu avslutat med 26 andra länder; av dessa ha i närvarande stund 17 vederbörligen ratificerats, däribland även en med Sverige. Den nu föreslagna överenskommelsen avser att göra denna särslagstiftning generell. Samtliga stater skulle alltså tillsätta en gemensam permanent undersökningskommission och förbinda sig att underställa denna alla sådana tvistefrågor, som de ej äro villiga att hänskjuta till skiljedom. Därmed skulle vinnas, dels att tvistefrågan alltid av en opartisk myndighet utreddes och klarlades, dels att en viss tidrym i nödvändigt skulle förflyta mellan tvistens uppkomst och till dess beslut kunde fattas om sättet för dess avgörande. Utan tvivel skulle det under sådana omständigheter bli för staterna ofantligt försvårat att tillgripa krig för tvistens avgörande.

Bestämmelsen i sista stycket avser att bereda garanti för att verkligen alla tvistefrågor underkastas fredlig behandling, innan någon stat får taga sin tillflykt till vapnen. Liknande garantiförbindelser finnas redan i de nu gällande Nord- och Östersjötraktaterna.

IV. Staterna söka träffa överenskommelse om ömsesidiga inskränkningar i rustningarna.

Kaparrätten avskaffas, principen om havets frihet genomföres

Det har hittills visat sig medföra nästan oöverkomliga svårigheter att genom överenskommelse begränsa rustningarna. Många ha drömt om att kunna nå målet på indirekt väg, genom bildande av Europas förenta stater eller något annat slag av statsförbund. Men ej ens ett mycket löst sådant förbund, blott med uppgift att trygga freden inom Europa och sköta gemensamt försvar utåt, torde i närvarande stund ha några förutsättningar att kunna genomföras.

Å andra sidan är det sannolikt, att efter krigets slut de oerhörda krigskostnaderna skola visa sig hava försatt de krigförande staterna i en ytterst svår statsfinansiell belägenhet, som i hög grad måste försvåra fortsatta rustningar i samma skala som förut och göra stormakterna benägna till inskränkningar i rustningarna, om vilka även de mindre staterna kunna för-
ena sig.

Nödvändigheten för alla att inskränka statsutgifterna kan då väntas framtvinga överenskommelser om lättnader i rustningsbördan, för vilka lämpliga former torde kunna utfinnas, när blott önskan att nå ett resultat på alla håll gör sig gällande.

Kaparrätten är en fråga, som hör till den del av folkrätten, vilken avser regler för krigföring och sålunda strängt taget icke hör till de folkrättsliga bestämmelser till undvikande av krig, som nu ifrågavarande punkter avse. Kaparrätten, d. v. s. rätten för krigförande att beslagtaga fientliga handelsfartyg eller last, innehållande krigskontraband, på neutrala fartyg, anses emellertid vara av den särskilda betydelse för de neutrala ländernas ställning under krig, ävensom av en viss betydelse för kapprustningarna till sjöss, att frågan om denna rätts avskaffande eller reformering medtagits.

Principen om »havens frihet» innebär, att ingen krigförande makt skall vara berättigad att förklara öppna havet eller delar därav för »krigszon» och neka andra staters fartyg tillträde till dessa sjöområden.

V. Utrikespolitiken underkastas en verksam parlamentarisk kontroll, så att för parlamenten hemliga avtal ej bliva för folken bindande.

Att det nuvarande kriget utvecklats till ett världskrig, har ju till stor del berott på de befintliga alliansävtalen, vilka delvis varit och äro av hemlig natur. Det är därför mycket naturligt, att kriget framkallat en reaktion mot dessa avtal och mot allt diplomatiskt hemlighetsmakeri. Säkert kommer inom varje land efter kriget att uppstå en strävan att underkasta utrikespolitiken samma parlamentariska kontroll som andra regeringshandlingar, fast möjligen under andra former. Närmast har man tänkt sig kontrollen över utrikespolitiken utövad genom parlamentariska utskott, i vilka alla partier kunna sätta in sina bästa män, och vilka borde fungera även mellan riksdagarna. Men naturligtvis

är det varje land obetaget att ordna denna kontroll på det sätt, som bäst passar för detsamma, Att kontroll är önskvärd, borde icke från något håll kunna bestridas.

Bilaga II.

Verkställande utskottets medlemmar.

Dr. H. C. Dresselhuys, ordförande, Holland.
Baron Theodor Adelswärd, Sverige.
Prof. R. Altamira, Spanien.
Mrs. Fannie Fern Andrews, Förenta Staterna.
Dr. G. Lowes Dickinson, England.
Mgr. Dr. A. Giesswein, Ungern.
K. M. Klausen, Danmark.
Prof. Dr. H. Koht, Norge.
Prof. Dr. H. Lammasch, Österrike.
Prof. Dr. Achille Loria, Italien.
Paul Otlet, Belgien.
J. Scherrer-Füllemann, Schweiz.
Prof. Dr. Walther Schücking, Tyskland.
Jhr. Dr. B. de Jong van Beek en Dork, generalsekreterare, Haag, Holland.

Bilaga III

Medlemmar av det internationella rådet.

Miss Jane Addams, Chicago. Ordf. vid kvinnornas fredskongress, Haag, 1915; ordf. för Women Peace Party, För. st.; ordf. för I. C. W. P. P; v. ordf. för American School Peace League; medlem av styrelsen för World Peace Foundation.
Baron Theodor Adelswärd, Stockholm. Ordf. för svenska riksdagens interparl. grupp; f. d. finansminister.
J. G. Alexander, Tunbridge Wells. Medlem av Fredsbyrån i Bern; f. d. sekr. i International Law Association.
Paulino Alfonso, Santiago (Chile). F. d. deputerad.
Dr. Manuel Perez Alonso, Managua (Nicaragua). Delegerad från Nicaragua vid 4e panamerikanska konferensen; Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire för Nicaragua i Argentina och Chile.
Prof. Rafael Altamira, Madrid. Professor vid universitetet i Madrid, f. d. generaldirektör för Primera Enseñanza.
Dr. H. Amstein, Genève. Dr. juris och advokat; medlem av den

- schweiziska kommissionen för studium av grunderna för en varaktig fred.
- Dr. Louis Andersson, advokat, San José (Costa Rica).
- Mrs Fannie Fern Andrews, Boston. Medlem av Fredsbyrån i Bern; secreterare för American School Peace League, medlem av I. C. W. P. P.; Internat. sekr. för den amer. kom. av C. O. V. F.
- Senor Augustin Aragon, Mexico. Utgivare av »Revista Positiva». Sekreterare för den första Universal Races Congress.
- Dr. Rafael M Arizaga, Guayaquil (Ecuador).
- Greve Georg von Arco, Berlin. Vice ordf. för föreningen »Neues Vaterland».
- Mme W. Asser-Thorbecke, Amsterdam. Sekr. för Holländska förbundet för kvinnorösträtt.
- Prof. Gennaro Avolio, Neapel. Direktör för Nuova Riforma.
- Prof. Dr. Gummersindo de Azcarate, Madrid. Medlem av Interparl. rådet; professor vid universitetet; parlamentsmedlem; medlem av Institut de Droit International.
- Fred. Bajer, Köbenhavn. Medlem av Interparl. rådet; hederssekr. för Danska rikslagens interparl. grupp; hederspresident för Fredsbyrån i Bern; nobelpristagare.
- J. Allen Baker, M. P., London. Ordf. för den engelska gruppen av World Alliance of Churches for promoting International Friendship.
- Mme Dr. C. Bakker—van Bosse, Haag.
- Dr. D. Balassa, Buda-Pest. Stormästare för Ungerns symboliska storloge.
- Miss Prof. Emily G. Balch, Wellesley (U.S.A.). Styrelsemedlem av I. C. W. P. P.; professor vid Wellesley College.
- Rev. Romsden Balmforth, Cape Town. Medlem av styrelsen för South African Peace and Arbitration Society.
- John Barrel, Washington D.C. Generaldirektör för panamerikanska unionen; f. d. amer. minister i Argentina, Columbia och Panama, Amerikansk delegerad vid International Conference of American Republics i Mexico 1902.
- Greve Th. Balthyani, Buda-Pest. Minister.
- Prof. Dr. Benjamin F. Ballin, Swarthmore (Pennsylvania). Professor vid Swarthmore College; internationell organisatör för World Alliance of Churches for promoting International Friendship.
- Greve de Affonso Belso, Rio de Janeiro. President för brasilianska, historiska och geografiska institutet; ordf. för jurid. fakulteten i Rio de Janeiro
- Ivar Berendsen, Köbenhavn. Medlem av Folketinget.
- Dr. Ed. Bernstein, Berlin. Medlem av riksdagen.
- Prof. Dr. Clovis Bevilacqua, Rio de Janeiro. Medlem av permanenta skiljedomstolen i Haag; jur. rådgivare i utr. depl.; juris professor, medlem av brasilianska akademien.

- Mme H. Van Biema—Hijmans, Haag. F. d. ordf. för I. C. W. i Holland.
- Enrico Bignami, Lugano. Utgivare av »Coenobium» (Rivista Internazionale di liberi Studi), ordf. för Comité de Propagande pour la Ligue des Pays Neutres.
- Prof. Dr. L. V. Birck, Köbenhavn. Professor, f. d. medlem av Folketinget.
- Prof. Kristine Bonnevie, Balestrand (Norge). Professor.
- Dr. F. De Borda, Bogotá (Columbia).
- Dr. Ernesto Bosch, Buenos-Aires. F. d. utrikesminister; f. d. ministre plénipotentiaire i Paris.
- Hjalmar Branting, Stockholm.
- Prof. Dr. C. Brockhausen, Wien.
- Prof. Dr. R. Broda, Bern. Ordf. för Ligue pour la Défense de l'Humanité et pour l'Organisation de son Progrès; direktör för La Voix de l'Humanité.
- Dr. Frans Bucher Heller, Lucern. Ordf. för Schweiziska fredsföreningen; medlem av Fredsbyrån i Bern; korresponderande medlem av Ligue internationale de la Paix et de la Liberté; medlem av styrelsen för den schweiziska Kommissionen för studium av grunderna för en varaktig fred.
- Dr. Enrique E. Buero, Montevideo. Advokat, byråchef i utrikesministeriet; f. d. sekr. för Uruguays legationer i För. st.; underdirektör och generalsekr. för de amerikanska studenternas internationella byrå.
- Suleiman Bustany Effendi, Konstantinopel. Ordf. för den ottomanska interparl. gruppen; senator; f. d. handelsminister.
- Charles Roden Buxton, London. F. d. parlamentsmedlem.
- Mrs. George Cadbury, Northfield Manor, norra Birmingham. Ordf. för I. C. W:s permanenta fredskommitté.
- Julio Calcano, Caracas. Författare.
- Prof. J. Estlin Carpenter, Oxford. Theologie professor i Oxford.
- Augusto Olympio Viveiros de Castro, Rio de Janeiro. President i Högsta domstolen.
- Frau Minna Cauer, Berlin. Utgivare av Die Frauenbewegung.
- Amaro Cavalcanti, Rio de Janeiro. F. d. president i Högsta domstolen.
- Prof. John Bates Clark, New-York City. Professor vid Columbia universitet; medlem av V. U. för Lake Mohonk konferensen 1914 rörande mellanfolklig skiljedom; föreståndare för den ekonomiska och historiska avdelningen av Carnegie Endowment for International Peace; medlem av V. U. för League to enforce Peace.
- M. Michael Clark, Ottawa. Medlem av kanadensiska parlamentet.
- Miss Kate D. Courtney, London. F. d. ordf. för den engelska kommittén för kvinnornas internationella kongress 1915.
- Dr. S. Danell, Sofia. Deputerad; f. d. konseljpresident; ordf. för bulgariska riksdagens interparl. fredsgrupp.

- Dr. W. Evans Darby, D.D., L.L.D., London. Vice-ordf. för International Law Association; medlem av Fredsbyrån i Bern; vice-ordf. och f. d. sekr. för Peace Society.
- Prof. Ferd. Deschamps, Belgien, pro temp. Cambridge.
- Victor O. Diard, Buenos-Ayres. Ordf. för Alliance Scientifique Universelle.
- G. Lowes Dickinson, Cambridge. Fellow of King's College.
- Mr. E. E. Dilton, Melbourne. Sekreterare för Peace Society (Melbourne avdelning).
- J. Mac Donald, Toronto. Utgivare av The Globe.
- Mihail Draganescu, Craiova. Advokat.
- Dr. H. C. Dresselhuys, Haag. Medlem av II K.; ordf. för N. A. O. R.
- Mme Gabrielle Duchêne, Paris. Medlem av I. C. W. P. P.
- Samuel T. Dutton, New-York City. God man för World Peace Foundation; ordf. för American Peace Society; sekreterare för New-York Peace Society; medlem av Carnegie-stiftelsens internationella kommitté för undersökning av orsakerna till och förandet av Balkankriget.
- M. Ulrich Duvivier, Port-au Prince (Haiti).
- S. P. van Eeghen, Amsterdam. Ordförande för Amsterdams handelskammare.
- Prof. Eugen Ehrlich, Czernowitz. Professor vid Universitetet i Czernowitz; juris doktor honoris causa vid universitetet i Groningen.
- Prof. Dr. A. Einstein, Berlin. Medlem av tyska vetenskapsakademien.
- Prof. Dr. D. van Embden, Amsterdam. Professor vid universitetet i Amsterdam.
- Herbert Eulenberg, Kaiserwerth am Rhein.
- Dr. Wilhelm Exner, Wien. S.K.K.M. wirklicher Geheimer Rat; medlem av Herrenhaus.
- Eduardo Ferreira, Montevideo. Direktör för »La Razon».
- Prof. Irving Fisher, New-Haven (Conn.) Professor i nationalekonomi vid Yale universitet.
- E. Fischer Halasy, Budapest. Utgivare av ungerska tidningen Világ.
- Henri La Fontaine, Brüssel, f. ö. New-York. Senator, president för Fredsbyrån i Bern, professor i folkrätt vid det fria universitetet i Brüssel, direktör för l'Office Central de l'Union des Associations Internationales, medlem av »Advisory Council of the European Organisation of the Division of Inter-course and Education of the Carnegie Endowment for International Peace.»
- Mrs. J. Malcolm Forbes, Milton (Mass). Styrelsemedlem i World Peace Foundation, medlem av »Advisory Council» för New York Peace Society, vice-ordf. för »League to enforce Peace».
- Olav Forchhammer, Köbenhavn. Ordförande för »Bureau for Oppretholdelse av Internationalt Samvirke».

- Prof. Dr. A. Forel, Yvorne. F. d. professor vid universitetet i Zürich.
- Prof. Dr. W. Foerster, München, f. ö. Zürich.
- Lucien le Foyer, Paris. Medlem av Fredsbyrån i Bern, f. d. medlem av deputeradekammaren.
- Dr. Alfred H. Fried, Wien, f. ö. Bern. Medlem av Fredsbyrån i Bern; utgivare av »Friedenswarte»; doktor honoris causa vid universitetet i Leyden.
- J. Gabrys, Vilna (Ryssland), f. ö. Lausanne. Direktör för l'Office des Nationalités, kursföreläsare vid Ecole des Hautes Etudes Sociales i Paris.
- Mme R. Genoni, Milano. Sekreterare i »Pro Humanitate».
- Mgr. Dr. A. Giesswein, Buda-Pest. Parlamentsmedlem; biskop.
- Prof. N. Gjellsvik, professor i Internationell rätt vid universitetet i Kristiania.
- Dr. Rudolf Goldscheid, Wien. Ordf. för »Soziologischer Verein».
- Dr. Jur. Emil Göttisheim, Nationalråd, Basel.
- Mlle Emilie Gourd, Prègny-Genève. Medlem av Comité de l'Association suisse pour l'Étude des Bases d'un Traité de Paix durable.
- Dr. Daniel Granada, Uruguay, f. ö. Madrid.
- Hermann Greulich, Zürich. Schweiz' delegerad vid Internationella socialistiska byrån. Nationalråd.
- Henri Guilbeaux, Paris, f. ö. Genève, Huvudredaktör för »Demain».
- Dr. Ant. Van Gijn, Haag. Juris doctor, f. d. finansminister.
- Frk. Eline Hansen, Köbenhavn.
- Mrs. Septimus Harwood, M. A. Sidney. Utgivare av »Pax», medlem av I. C. W:s kommitté för fred och skiljedom, vice-ordf. för. New-South Wales avdelning av Peace Society.
- Carl Heath, London. Sekreterare för »National Peace Council».
- Jimenez Herrera, Sabaneta, San Domingo.
- Dr. Karl Hildebrand, Stockholm. Medlem av II K.
- Prof. J. A. Hobson, Hampstead. Styrelsemedlem i Union of Democratic Control.
- Hamilton Holt, New-York. Ordf. för C. O. V. F:s amerikanska kommitté; ordf. för »National Peace Federation», utgivare av »The Independent», v. ordf. för League to enforce Peace.
- Fröken Klara Honegger, Zürich. Ordf. för l'Alliance Nationale de Sociétés Féminines suisses.
- H. Horst, Kristiania. Medlem av den permanenta skiljedomstolen i Haag; medlem av Fredsbyrån i Bern; ordf. för norska interparl. gruppen; v. ordf. för Det norske stortings Nobelkommité; medlem av Interparlamentariska rådet.
- J. B. Howie, Hawthorn. Representant för Victorian Council of the Australian Peace Alliance.
- Dr. A. Huber, Basel. Alt-Civilgerichtspräsident.
- Miss L. Hughes, Toronto.
- Prof. William I. Hull, Swarthmore (Pennsylvania). Professor i historia vid Swarthmore College, styrelsemedlem i American Peace Foundation; styrelsemedlem i World Peace Foundation.

- Prof. Antonio Hunneus, Santiago. Advokat, professor i civilrätt; f. d. minister och deputerad.
- Camille Huysmans, Bryssel, f. ö. Stockholm. Internationella socialistiska Byråns generalsekreterare; medlem av deputeradekammaren.
- Sigurd Ibsen, Kristiania. F. d. minister, medlem av den permanenta skiljedomstolen i Haag.
- Prof. Dr. von Jagic, Wien. Medlem av Herrenhaus, professor vid Wiens universitet.
- Dr. Oscar Jaszy, Buda Pest. Privat-docent vid universitetet i Kolozsvár, v. ordf. för Soziologische Gesellschaft.
- Prof. O. Jespersen, Köbenhavn. Professor i romansk filologi.
- Jhr. Dr. B. de Jong van Beek en Donk, Haag. Sekreterare för N. A. O. R.; generalsekr. för C. O. V. F.
- Juan C. de Jongh, Guatemala.
- Jhr. Dr. A. P. C. van Karnebeek, Haag. Medlem av skiljedomstolen; f. d. utrikesminister.
- Greve Michael Karolyi, Buda-Pest. Medlem av ungerska parlamentet.
- Ellen Key Alvastra-Strand.
- Prof. G. W. Kirchwey, New-York City. Juris professor vid universitetet i Columbia, medlem av Advisory Council of the American Society for judicial Settlement of international Disputes, medlem av V. U. för American Society of International Law, medredaktör för American Journal of International Law, medlem av National Council for Arbitration and Peace, ordf. för American Peace Society.
- A. F. Klaveness, Lysaker nära Kristiania.
- Prof. Dr. Jur. Klein, Königsberg i P.
- K. M. Klausen, Bronshøj. Ordf. för danska riksdagens finansudvalg.
- Prof. H. Koht, Lysaker nära Kristiania. Professor i historia vid universitetet i Kristiania.
- H. H. van Kol, Voorschoten. Medlem av Internationella socialistiska Byrån; senator.
- Dr. D. A. P. N. Koolen, Utrecht. Medlem av II K.
- Prof. Dr. Paul Kretschmar, Wien. Professor vid universitetet i Wien.
- Dr. A. Kuyper, Haag. Ministre d'Etat, Senator, f. d. konseljpresident.
- Rafael M. de Labra, Madrid. Medlem av den permanenta skiljedomstolen i Haag; ordf. för Athenæum; ordf. för Union Ibero-Américane, Senator; medlem av Institut de Droit International.
- Henri Lambert, Charleroi, f. ö. New-York. Medlem av Société d'Economie politique i Paris.
- Prof. Dr. H. Lammasch, Salzburg. Medlem av den permanenta skiljedomstolen i Haag; medlem av l'Institut de Droit International, Conseiller aulique; medlem av Herrenhaus, Professor i Internationell rätt vid universitetet i Wien.

- Chr. L. Lange, Christiania. Interparlamentariska unionens generalsekreterare.
- Charles Gr. Lahovary, Bucharest. F. d. deputerad; senator, sekreterare för rumäniska interparlamentariska gruppen.
- Prof. Dr. R. von Laun, Wien. Professor vid universitetet i Wien.
- J. N. Leger, Port-au-Prince (Haiti). Advokat, f. d. Ministre plénipotentiaire i Washington, f. d. Secrétaire d'Etat des Relations Extérieures et de la Justice, medlem av den permanenta skiljedomstolen i Haag.
- Général M. F. D. Legitime, Port-au-Prince (Haiti). Medlem av den permanenta skiljedomstolen i Haag.
- Prof. Charles H. Levermore, Boston. Generaldirektör för World Peace Foundation.
- Ole O. Lian, Kristiania. Ordf. för Arbeidernes faglige Landsorganisation i Norge.
- Dr. Mikael H. Lie, Kristiania. Medlem av Nobelinstitutets Råd.
- M. de Magalhaes Lima, Lissabon. Senator, f. d. minister, f. d. ordf. för portugisiska riksdagens interparlamentariska grupp; medlem av Fredsbyrån i Bern.
- Meyer London, New-York City. Medlem av För. St. kongress.
- Manoel de Oliveira Lima, Rio de Janeiro; f. d. Ministre plénipotentiaire i Brasilien.
- Louis P. Lochner, Chicago. F. d. Fordkonferensens generalsekreterare.
- Dr. B. C. J. Loder, Haag. Medlem av Högsta domstolen; styrelsemedlem i International Law Association, medlem av V. U. i Nederlandsche Vereeniging voor International Recht.
- Dr. J. A. Loeff, Haag. Medlem av II K.; f. d. justitieminister.
- Dr. E. Löfgren, Stockholm. Justitieminister.
- H. Löken, Kristiania. Statsadvokat.
- Aristarcho X. Lopes, Rio de Janeiro. Parlamentsmedlem.
- Prof. Achille Loria, Turin. Professor i nationalekonomi vid universitetet i Turin.
- Prof. Dr. J. de Louter, Hilversum (Holland). Medlem av Institut de Droit International; ordf. för Congrès Universel de la Paix 1913; professor i internationell rätt vid universitetet i Utrecht.
- J. Lövlund, Kristiania. Stortingspresident; president för Det norske Stortings Nobelkommitté.
- Rev. Fred. Lynch, New-York. Sekreterare för Church Peace Union, sekreterare för C. O. V. F:s amerikanska kommitté; medlem av V. U. i League to enforce Peace; styrelsemedlem i American Peace Society; styrelsemedlem i New-York Peace Society.
- Rev. Charles S. Macfarland, New-York. Generalsekreterare för Federal Council of the Churches of Christ i Amerika, styrelsemedlem i Church Peace Union.

- Dr. Ödön Makai, Buda-Pest. Advokat, medlem av Société de la Législation comparée och av Société Française de Droit International.
- H. Ch. G. J. van der Mandere, Haag. Redaktör för Vrede door Recht.
- Prof. H. Marczali, Buda-Pest.
- Nissim Marzliah, Konstantinopel. Deputerad; sckr. i den ottomanska interparlamentariska gruppen.
- Edwin D. Mead, Boston. Medlem av Fredsbyrån i Bern, styrelsemedlem för World Peace Foundation, Church Peace Union och American Peace Society.
- Kommerzialrat Julius Meinl, Wien. Styrelsemedlem av Österreichische Politische Gesellschaft.
- Rodrigo Octavio de Lauggaard Meneyses, Rio de Janeiro. Consultant général de la République.
- Prof. Dr. André Mercier, Lausanne. Professor vid universitetet i Lausanne, Associé vid Institut de Droit International, styrelsemedlem i l'Association pour la Sauvegarde du Droit des Gens.
- Dr. Jur. Tsunejiro Miyaoka, Tokio. Ancien Ministre au service diplomatique du Japon, f. d. ombud för japanska regeringen vid skiljedomstolen i Haag.
- Prof. Dr. R. Michels, Turin, f. ö. Basel.
- Kai Möller, Fredriksstad. Ordf. i Selskap for Norges Vel.
- Prof. Dr. Axel Möller, Holte vid Köbenhavn.
- Prof. Bredo Morgenstjerne, Christiania. Rektor för universitetet i Kristiania.
- Felix Moscheles, Londres. Medlem av Fredsbyrån i Bern; ordf. för International Arbitration and Peace Association.
- Arthur Müller, Wien. Generalsekreterare för Österreichischer Verband für allgemeine Völkerverständigung »Para Pacem«.
- Dr. G. W. Nasmyth, Boston. Styrelsemedlem av World Peace Foundation.
- Eugeni d'Ors, Barcelona. Medlem av Institut d'Etudis Catalans, secci di Cienciés.
- Paul Otlet, Bryssel, f. ö. i Paris. Generalsekreterare för Union des Associations Internationales.
- Friherre E. Palmstierna, Stockholm. Statsråd.
- Louis Palomo, Madrid. Ordf. för Centro de cultura Hispano Americana.
- George Foster Peabody, Saratoga (N.-Y.). Medlem av Handelskammaren.
- Leon van Peborgh, Antwerpen. Senator; stadsfullmäktig.
- Frk. Johanne Petersen-Norup, Köbenhavn. Ordf. för ungdomsfredsforeningen Pax; sekreterare i Dansk Fredsförening.
- Niels Petersen, Köbenhavn. Ordf. för Dansk Fredsförening, medlem av Folketinget.
- Dr. E. Rouquette Pinto, Rio de Janeiro. Direktör för Nationalmuseum.

- Dr. Joaquin Fernandez Prida, Madrid. Senator; medlem av akademien.
- Ed. Quartier La Tente, Neuchâtel. Conseiller d'Etat. Ordf. för Congrès Universel de la Paix 1912, ordf. för Association suisse 'Organisation Internationale'.
- Dr. Ernesto Quesado, Buenos-Ayres. Ordf. för den argentinska delegationen vid pan-amerikanska kongressen i Washington 1915/1916.
- Prof. Dr. L. Quidde, München. Medlem av Fredsbyrån i Bern; ordf. för Deutsche Friedensgesellschaft, medlem av bayerska lantdagen.
- Dr. Eugenio Rignano, Milano. Utgivare av den internationella tidskriften 'Scientia'.
- Dr. A. B. Rivas, Vénézuéla, f. ö. New-York City. F. d. utrikesminister.
- José Enrique Rodo, Montevideo. Publicist.
- Manuel Salinas, Santiago. Senator, f. d. minister.
- Prof. F. Sanchez Roman, Madrid. Medlem av den permanenta skiljedomstolen i Haag; senator; f. d. utrikesminister; juris professor vid universitetet i Madrid; medlem av akademien.
- M. Rosello, Madrid. Parlamentsmedlem.
- Fru Augusta Rosenberg, Buda-Pest. V. ordf. för N. C. W. i Ungern.
- Prof. Dr. Heinrich Rössler, Frankfurt a. M. Professor vid universitetet i Frankfurt a. M.
- Frl. Dr. Elisabeth Rotten, Berlin.
- Dr. N. Roubakine, Petrograd, f. ö. Clarens-Montreux.
- Prof. Leo S. Rowe, Philadelphia. Professor i statskunskap vid universitetet i Pennsylvania; medlem av amerikanska akademien för politiska vetenskaper; medlem av American International Law Association.
- Madelle Dr. M. De Rusiecka, Genève. Ordf. för Comité d'Initiative pour une Paix Durable.
- Dr. V. H. Rutgers, Haag. Medlem av II K.
- Manuel S. Sanchez, Caracas. Direktör för Bibliotheca Nacional.
- Santamaria De Paredes, Madrid. Senator; medlem av Akademien; f. d. undervisningsminister.
- Jhr. Dr. A. F. de Savornin Lohman, Haag. Ministre d'Etat; medlem av den permanenta skiljedomstolen; medlem av II K.; f. d. civilminister.
- Prof. Dr. G. Sauser Hall, Neuchâtel. Styrelsemedlem i Association pour la Sauvegarde du Droit des Gens, professor vid universitetet i Neuchâtel.
- J. H. Schaper, Rijswijk (Holland), medlem av II K.; ordf. för riksdagens socialistiska grupp. President du groupé parlementaire socialiste.
- Prof. Dr. H. Schenkel, Winterthur. Nationalrat.
- J. Scherrer-Füllemann, St. Gallen. Nationalrat; ordf. för schwei-

- ziska riksdagens interparlamentariska grupp; medlem av det interparlamentariska Rådet.
- Prof. Dr. Walther Schücking**, Marburg. Juris professor vid universitetet i Marburg, Associé vid Institut de Droit International.
- F. Sigmund Schulze**, Pastor, Berlin. Sekreterare för tyska gruppen av World Alliance of Churches for promoting International Friendship.
- James Simpson**, Toronto. Ledare för det socialistiska partiet i Canada.
- Philip Snowden**, London. Parlamentsmedlem.
- Antenor Soliz**, La Paz (Bolivia).
- Mrs. Anna Garlin Spencer**, Meadville (Penns.). Professor i Sociologie och Ethik vid Meadville Theologiska Seminarium.
- Dr. David Starr Jordan**, Palo Alto. Rektor för »Leland-Stanford University»; ordf. för internationella fredskongressen i San Francisco oktober 1915; medlem av Institut International de la Paix; styrelsemedlem av World Peace Foundation.
- Th. Stauning**, Köbenhavn. Statsråd.
- Rt. Hon. Oscar S. Straus**, New-York. Medlem av permanenta skiljedomstolen i Haag; styrelsemedlem för Carnegie Endowment for International Peace, ordf. för American Society of International Law; styrelsemedlem för League to enforce Peace, ordf. i V. U. for Lake Mohonk Conference 1915 on International Arbitration, f. d. amerikansk ambassadör i Konstantinopel, f. d. statssekr. för handel och off. arbeten; f. d. vice ordf. för International Law Association.
- Dr. F. Studer**, Winterthur. Nationalrat, f. d. ordförande för det socialistiska partiet i Schweiz.
- Sir Symonds**, Montreal. Domprost vid Christ Churh Cathedral.
- Jens Tandberg**, Kristiania. Biskop.
- Dr. S. Tchéou-Wei**, Peking, f. ö. Thun, Schweiz.
- Grevinnan Iska Teleki**, Buda-Pest.
- Kurt von Tepper Laski**, Berlin. Ordf. för Föreningen »Neues Vaterland».
- Prof. Dr. C. Thiron**, Jassy. Professor vid universitetet.
- Perceval Thoby**, Port-au-Prince, (Haiti).
- Greve de Torre Velez**, Madrid. Sekreterare vid internationella kongressen för de administrativa vetenskaperna; f. d. parlamentsmedlem.
- Ch. M. Trevelyan**, M P. London. F. d. minister, styrelsemedlem i Union of Democratic Control.
- Dr. Ernst Trösch**, Bern. F. d. sekr. för Association suisse pour l'Etude des Bases d'un Traité de Paix durable.
- Fru Clara Tybjerg**, Köbenhavn. Sekr i N. C. W. i Danmark; ordf. för danska sektionen av I. C. W. P. P.
- Prof. A. Typaldo-Bassia**, Athen. Medlem av den permanenta skiljedomstolen i Haag; medlem av interparlamentariska Rådet; f. d. vice talman; professor vid univ. i Athen.

- Prof. Dr. Johann Ude, Graz.
 M. Umamo, Milano. Ordf. för Associazione per la Costituzione Internazionale.
 O. Umfrid, Pastor, Stuttgart
 Son. Exc. M. R. Errazuriz Urmeneta, Rome. Minister för Chile vid påvliga stolen.
 Dr. Rafael M de Vehils, Barcelona. Medlem av Akademien.
 Dr. Ratael Villavicencio, Caracas.
 Dr. Vazsonyi Vilmos, Buda-Pest. Justitieminister.
 Otto Volkart, Bern. Ordf. för Internationaler Orden för Ethik und Kultur.
 Edvard Wavrinsky, Stocksund. Medlem av interparl. Rådet; medlem av I K.
 Baron F. von Wrangel, Petrograd, f. ö. Ascona.
 Prof. F. Weis. Köbenhavn. Professor vid Landhohöiskolen.
 Thomas Raeburn White, Washington. Styrelsemedlem i League to enfore Peace.
 Fru Anna Bugge Wicksell, Stocksund. Svenska Fredsförbundets sekreterare.
 Miss Mary Emma Woolley, South Hadley (Mass.). Ordf. för Mount Holyoke College; v. ordf. för American School Peace League; v. ordf. för Americae Peace Society.
 Prof. Dr. Estanislao S. Zeballos, Buenos-Aires. Medlem av den permanenta skiljedomstolen i Haag; medlem av Institut de Droit International; professor i internationell privaträtt vid universitetet i Buenos-Aires; f. d. utrikes och kultusminister.
 E. V. Zenker, Wien. Medlem av Abgeordnetenhaus. Redaktör för »Die Wage».
 Fru Anna Ziperowsky, Buda-Pest. Medlem av Fredsbyrån i Bern.
 Prof. Karl Ziperowsky, Buda-Pest. Professor vid Tekniska högskolan i Buda-Pest.

Bilaga IV.

Inbjudan till en internationell studiekongress.

(Bern december 1915).

Efterhand som kriget nalkas sitt slut, måste diskussionen rörande de grunder, på vilka den framtida freden skall fotas, bli allt mera oundviklig och allmän såväl i neutrala som i krigförande länder. Det är därför nödvändigt, att den allmänna opinionen så mycket som möjligt upplyses och orienteras angående de villkor, som fredstraktaten måste fylla om freden verkligen skall bli varaktig, så som hela världen önskar.

När diplomaterna och statsmännen börja sitt arbete, behövs det dessutom, att de kunna bygga sitt omdöme och sina slutsatser på grundliga studier och bestämda resultat utarbetade av kunniga specialister.

C. O. V. F. har till syfte att upplysa denna allmänna opinion, att erbjuda regeringarna objektiva studier över de talrika och viktiga problem, som uppstå, då man går att införa en fredens och rättens ordning.

Bildad i april 1915 vid ett sammantråde, vari deltog medborgare från tio olika länder, alla besjälade av känslan, att det är vår plikt att arbeta på att bygga nationernas samfunds framtida byggnad på solid grund, har C. O. framlagt ett minimiprogram av grundprinciper, utan vilka det tyckes omöjligt att hädanefter garantera världen mot återvändet av nya katastrofer.

Detta minimiprogram, som å ena sidan måste förverkligas genom mellanfolkliga bestämmelser (antingen av fredskongressen eller av en senare konferens, där alla världens stater böra vara representerade) och å andra sidan genom inhemska reformer, har i nästan alla länder vunnit erkännande av dem, som organiserat sig för att förbereda en varaktig fred. Vi ha därför i vårt Internationella Råd kunnat förena ett hundratal kvalificerade representanter från mera än tjugo länder. Medlemmar av de mest betydande existerande internationella organisationer, vilka arbeta för freden och för utveckling av den internationella rätten (Folkrättsinstitutet, Interparlamentariska unionen, Internationella socialistiska byrån, Bernerbyrån, Internationella kvinnorådet, Världsalliancen av kyrkor till främjande av mellanfolklig vänskap, Förbundet för internationell förståelse, Folkrättsföreningen) ha samtyckt i att personligen vara medlemmar av vårt Internationella Råd.

Nu gäller det att förklara, att kommentera, att fördjupa de grundsatser, som framlagts i vårt minimiprogram, att utforma de förbättringar, som kunna finnas nödvändiga och att ur dessa principer på ett vetenskapligt sätt draga de konkreta och praktiska slutsatser, som de innebära.

För detta ändamål ha vi äran anhålla, att Ni snarast möjligt ville meddela oss Edert gillande i princip av en

Internationell studiekongress

som är avsedd att hållas i Bern (Schweiz) 14 till 18 december 1915, varest skola föredragas och diskuteras utlåtanden, vilka utarbetats av vetenskapsmän och erfarna politiker rörande var och en av programmets nio punkter. Speciellt sakkunniga inledare skola på kongressen sammanfatta dessa nationella utlåtanden.

Kongressen skall vara privat, icke offentlig. Endast särskilt inbjudna personer kunna deltaga, och deras namn skola icke publiceras, såvida de icke därtill lämna sitt formliga samtycke.

Vi uppbera, att det uteslutande gäller att studera grunderna och klarlägga de allmänna villkoren för en varaktig fred: det finnes sålunda ingen tanke på att diskutera möjligheten av att påskynda det ögonblick, då det nu pågående kriget skall sluta.

Vi hoppas, att Ni godhetsfullt ville understödja vårt arbete genom att närvara vid kongressen.

Med utmärkt aktning

För C. O. V. F.:

Dr. H. C. Dresselhuyes, Haag, ordförande.
Friherre Theodor Adelswärd, Stockholm.
Professor R. Altamira, Madrid.
Mrs. Fannie Fern Andrews, Boston.
Professor G. Lowes Dickinson, Cambridge.
Mgr. A. Giesswein, Buda-Pest.
Professor Halvdan Koht, Kristiania.
Professor H. Lammasch, Wien.
Professor Achille Loria, Turin.
Paul Otlet, Bryssel.
J. Scherrer-Füllemann, St. Gallen.
Professor Walther Schücking, Marburg.
Th. Stauning, Köbenhavn.
Jhr. B. de Jong van Beek en Donk, generalsekreterare, Haag.

Å den Schweiziska kommissionens för studerande av grunderna för en varaktig fredstraktat vägnar:

Kongressens lokala organisationskommitté:

Professor Müller-Hess, Rector magnificus vid Berns universitet, ordförande.
Henri L. Etienne, underdirektör för den internationella järnvägsbyrån, vice-ordförande.
Professor A. Schenk, fransk sekreterare.
Professor Ernst Trösch, tysk sekreterare.

För Schweiz' interparlamentariska grupp:

J. Scherrer-Fülleman, Nationalråd, ordförande.
A. de Meuron, Nationalråd, vice ordförande.
Robert Grim, Nationalråd, sekreterare.

Uppsatser rörande minimiprogrammets olika punkter.

I. Icke-annexionsprincipen; folkomröstning.

Annexation and conquest, av Dr. D. Starr Jordan (U. S. A.).
Annexation, av Dr. Arnold J. Toynbee (England).

II. Nationalitetsproblemet.

Nationality, av Charles Roden Buxton (England).
The national problems in Austria, av Prof. Dr. Eugen Ehrlich
(Österrike).
Die für einen dauerhaften Frieden notwendigen Grundlagen der
individuellen Freiheit, av Prof. Dr. A. Forel (Schweiz).
Le problème des nationalités, av J. Gabrys (Schweiz).
The Problem of Nationality, av Dr. Karl Hildebrand (Sverige).
Das Nationalitätenproblem, av Dr. Oscar Jaszi (Ungern).
Zur Nationalitätenfrage, av Prof. Dr. Rudolf Laun (Österrike).
Article II of the Minimum-Program, av Dr Charles H. Levermore
(U. S. A.).
Notes sur les moyens de constater la Nationalité, av Prof. Rob.
Michels (Italien).

III. Handelsfrihet; öppen dörr.

Spheres of special influence, av F. E. Chadwick (U. S. A.).
The open door, av Prof. John A. Hobson (England).
La morale et l'échange internationaux, av Henri Lambert (Belgien).

IV. Haagkonferensernas utveckling.

The supernational authority that will prevent war, av en Fabian
Committee (England).
Die internationale Kooperation als Grundlage einer internatio-
nalen Rechtspflege, av Dr. Alfred H. Fried (Österrike).
The way out, av Dr. S. van Houten (Holland).
The Development of the Hague Conference and its Work, av
Prof. William I. Hull (U. S. A.).
La Conférence de la paix et son organisation permanente, av
Chr. L. Lange (Norge).
Ausbau des Haager Werkes, av Prof. Dr. W. Schücking (Tyskland).
A League of states, av Raymond Unwin (England).
A League of nations, av Aneurin Williams M. P. (England).

V. Domstolar och förlikningsorgan.

Einige Bemerkungen über den ständigen internationalen Unter-
suchungs- und Vermittlungsrat, av fru A. Bugge-Wicksell
(Sverige).

Avant-projet d'un traité général relatif au règlement pacifique des conflits internationaux, av den holländska studiekommisionen (Dr. Th. Heemskerk, Dr. B. C. J. Loder, Prof. Dr. J. Ph. Suyling, H. Van der Mandere Madlle och Dr. L. C. Polano).

Ueber die Begrenzung der internationalen Schiedsgerichtsbarkeit, av Prof. Dr. H. Lammasch (Österrike).

Apologetische und kritische Bemerkungen zu dem von dem niederländischen Comité ausgearbeiteten Entwurf eines allgemeinen Vertrages über die friedliche Regelung internationaler Konflikte, av Prof. Dr. H. Lammasch (Österrike).

The peaceful settlement of international disputes. Two difficulties and two suggestions, av Dr. T. J. Lawrence (England).

Un conseil fédéral de l'Europe, av Prof. Eugenio Rignano (Italien),
Article V of the Minimum-Program, av Thomas Reaburn White (U. S. A.).

VI. Internationella sanktioner.

The sanction of International Law, av Prof. Joao Cabral (Brasilien).
Les Sanctions internationales, av Dansk Fredsförenings kommitté.
Concerted Action, av Hamilton Holt (U. S. A.).

Economic Pressure and World Peace, av Herbert S. Houston (U. S. A.).

Thoughts on Peace and Peace Guarantees, av Dr. O. Jerschild (Danmark).

Angriff und Verteidigung, av Prof. Dr. Rudolf Laun (Österrike).
Das Problem der internationalen Exekutiv-Organisation im Völkerrecht, av Dr. Ödön Makai (Ungern).

Internationale Sanktionen, av »Nederlandsche Anti-oorlog Raad».

In wiefern ist die Organisation eines internationalen Boykotts als Sanktionsmittel im Völkerrecht erwünscht?, av en holländsk kommission bestående av Dr. M. J. van der Flier, Dr. S. J. R. De Monchy och Dr H. J. Tasman.

Mesures concertées, av Paul Otlet (Belgien).

An international Police, av Baron E. Palmstierna (Sverige).

The enforcement of Peace, av the Hon. William H. Taft (U. S. A.).

VII. Rustningsproblemet.

La paix et le désarmement, av Dr. W. H. de Beaufort (Holland).

Das Abrüstungsproblem, av Prof. Dr. R. Brodda (Schweiz).

Limitation of Armaments by international Agreement, av en holländsk kommission under ordförandeskap av General W. A. T. de Meester.

Fabrication des Armements, av General W. A. T. de Meester.

The International Reduction of Armaments, av Dr. George W. Nasmyth (U. S. A.).

The Armaments Problem and a durable Peace, av G. Spiller (England).

VIII. Havens frihet.

The Freedom of the Seas, the immunity of private property at sea in time of war, av Mrs. Fannie Fern Andrews (U. S. A.).
Freedom of the Seas, av Dr. Mikael H. Lie (Norge).

IX. Parlamentarisk kontroll över utrikespolitiken.

Die parlamentarische Kontrolle der auswärtigen Politik av Dr. Ed. Bernstein (Tyskland).
Soziologische und Geschichtsphilosophische Bemerkungen zur Organisation der zwischenstaatlichen Beziehungen (Diplomatie), av Mgr. Dr. Alexander Giesswein (Ungern).
Parliamentary Control of Foreign Politics, av Dr. Mikael H. Lie och prof. Halvdan Koht (Norge).
Der Parlamentarismus, seine Kontrolle der Auslandspolitik und seine eigne Kontrolle, av Carl Lindhagen (Sverige).
Popular Control of Foreign Policy, av prof. Lindsay Rogers (U. S. A.).
The Control of foreign relations, av Denys P. Myers (U. S. A.).
The Democratic Control of Foreign Affairs, av A. Ponsonby, M. P. (England).

Bilaga VI.

De internationella studiekommissionernas medlemmar.

I. Icke-annexionsprincipen;
Folkomröstning. Frau Anna Zipernowsky, Ungern.
Fru Anna Wicksell, sekreterare.

Ordförande: Baron Th. Adelsvärd, Sverige.

II. Nationalitetsproblemet.

Ordförande: Prof. Dr. H. Koht, Norge.

Miss Jane Addams, För. St.
Dr. W. H. de Beaufort, Holland.
Prof. Dr. C. Brockhausen, Österrike.
Prof. Dr. A. Ghisleri, Italien.
Prof. Dr. N. Gjelsvik, Norge.
Dr. David Starr Jordan, För. St.
Prof. Dr. Axel Möller, Danmark.
Paul Otlet, Belgien.
Prof. Dr. L. Quidde, Tyskland.
Heinrich Scherrer, Schweiz.
Dr. Arnold Toynbee, England.
Son Exc. Errazuriz Urmeneta, Chile.

Prof. Emily Greene Balch, För. St.
Charles Roden Buxton, England.
Prof. Dr. Eugen Ehrlich, Österrike.
J. Gabrys, f. ö. i Schweiz.
Dr. E. Göttisheim, Basel.
Prof. Dr. Hauptmann, Tyskland.
Dr. L. Hildebrand, Sverige.
Dr. O. Jaszy, Ungern.
H. H. van Kol, Holland.
Prof. R. von Laun, Österrike.

Dr. Charles H. Levermore, För.
St.
Prof. Dr. R. Michels, Italien.
Dr. Phil. Moltesen, Danmark.
E. Sémenoff, Ryssland.
Dr. E. Wigforss, Sverige.

III. Handelsfrihet; öppen dörr.

Ordförande: Prof. Dr. L. V.
Birck, Danmark.

Paulino Alfonso, Chile.
Suleiman Bustany Effendi, Tur-
kiet.

Adm. French E. Chadwick, För.
St.

Prof. Dr. D. van Embden, Hol-
land.

Prof. Irving Fisher, För. St.

Dr. R. Goldscheid, Österrike.

Prof. J. A. Hobson, England.

Henri Lambert, Belgien.

Julius Meinl, Österrike.

Prof. Dr. Bredo Morgenstjerne,
Norge.

IV. Haagkonferensens ut- veckling.

Ordförande: Chr. L. Lange,
Norge.

Prof. E. Bise, Schweiz.

Henri La Fontaine, Belgien.

Dr. Alfred H. Fried, Österrike.

Prof. H. Goudy, England.

M. Heilesen, Danmark.

Prof. William I. Hull, För. St.

Prof. Dr. J. de Louter, Holland.

Prof. Dr. Walther Schücking,
Tyskland.

Mgr. Dr. A. Giesswein, Ungern.

V. Dömande myndigheter och förlikningsorgan.

Ordförande: Dr. B. C. J. Loder,
Holland.

Fru Anna Bugge-Wicksell, Sve-
rige.

Dr. Anna Chabanoff, Ryssland.

Prof. F. Deschamps, Belgien.

G. Lowes Dickinson, England.

Prins Paul Dolgoroukoff, Ryss-
land.

Prof. Dr. H. Lammasch, Öster-
rike.

Dr. Mikael, H. Lie, Norge.

Prof. Dr. André de Maday,
Schweiz.

Prof. Dr. A. Mendelssohn Bar-
tholdy, Tyskland.

Dr. Niels Petersen, Danmark.

Prof. Dr. J. Ph. Suyling, Holland.

Th. Raeburn White, För. St.

VI. Internationella säker- hetsåtgärder.

Ordförande: Prof. Dr. André
Mercier, Schweiz.

Prof. Dr. L. V. Birck, Danmark.

Prof. Dr. R. Erich, Finland.

Prof. Dr. N. Gjelsvik, Norge.

Hamilton Holt, För. St.

Herbert S. Houston, För. St.

Camille Huysmans, Belgien.

Dr. Ö. Makai, Ungern.

Baron E. Palmstierna, Sverige.

Dr. S. Tchéou-Wei, China.

L. S. Woolf, England.

VII. Rustningsproblemet.

Ordförande: Prof. Rafael Alta-
mira, Spanien.

Vice-ordförande: Lt. Général W.

A. T. De Meester, Holland.

Hjalmar Branting, Sverige.

Prof. Dr. R. Broda, Schweiz.

Prins Paul Dolgoroukoff, Ryss-
land.

G. Gothein, Tyskland.

Prof. Antonio Huneeus, Chile.

Louis P. Lochner, För. St.

Vittorio Lollini, Italien.

Dr. G. W. Nasmyth, För. St.

Dr. Fritz Studer, Schweiz.

VIII. Havens frihet.

Ordförande: Dr. Th. Heemskerck,
Holland.

Mrs. Fannie Fern Andrews, För.
St.

F. W. N. Beichmann, Norge.

Dr. G. Cohn, Danmark.

Dr. E. Löfgren, Sverige.

Prof. Th. Niemeyer, Tyskland.

IX. Parlamentarisk kontroll över utrikespolitiken.

Ordförande: J. Scherrer-Fülle-
mann, Schweiz.

Dr. Ed. Bernstein, Tyskland.

Greve Michael Karolyi, Ungern.

Dr. D. A. P. N. Koolen, Holland.

Prof. R. von Laun, Österrike.

Dr. Michael H. Lie, Norge.

Carl Lindhagen, Sverige.

A. Ponsonby, England.

Denys P. Myers, För. St.

Dr. N. Roubakine, Ryssland.

Manuel Sulinas, Chile.

Greve De Torre Velez, Spanien.

Bilaga VII.

Riktlinjer för studiekommisionernas arbete.

1) C. O. V. F:s internationella studiekommisioner ha till uppgift att utveckla och utarbeta till konkreta förslag de principer, som uttryckts i sagda organisations minimiprogram, och att — i de ämnen som lämpa sig härför — utforma dem till förslag till mellanfolkliga överenskommelser.

Till dessa förslag skola fogas motiver, vilka även böra innehålla en resumé av läget före kriget med avseende på det omhandlade ämnet.

Med hänsyn till de förhållanden, som äro olika ordnade inom olika länder, bör denna resumé innehålla upplysningar rörande läget inom varje särskilt land.

Varje utlåtande med förslag och motiver skall åtföljas av en lista på den mera betydande litteratur, som inom varje land publicerats rörande vederbörande fråga.

2) Studiekommisionerna tillsätts av C. O. V. F:s Verkställande utskott.

Detta utser också ordförande för varje kommission. Ordföranden bör alltid tillhöra en neutral stat.

Dessutom bör i varje kommission finnas, såvitt möjligt, en medlem av Verkställande utskottet.

3) Ordföranden uppsätter ett preliminärt frågeformulär innehållande huvudpunkterna av det ämne, vederbörande kommission har till behandling.

Detta frågeformulär sändes till varje medlem av kommissionen med anhållan att inom kort tid komplettera detta, om så anses önskvärt, samt att överväga däri framställda frågor.

Så snart tiden utlupit för insändande av vidare frågor, skall ordföranden till medlemmarna sända ett definitivt frågeformulär med anhängan om svar så fort som möjligt inom en viss tid, fastställd av ordföranden.

4) Ifall vid undersökning av de olika frågeformulären det skulle visa sig, att ordförandena för två eller flera kommissioner upptagit en och samma fråga såsom hörande till deras särskilda arbetsområde, skall C. O:s byrå sätta sig i förbindelse med ordförandena för att åvägabringa behöflig ändring. På samma sätt förfäres, ifall byrån anser, att en speciell fråga icke kommit med på något frågeskema.

Varje kommissions definitiva frågeskema skall också sändas till C. O:s byrå.

5) Dessutom kan ordföranden skicka frågeformuläret till var och en som insänt ett yttrande till studiekongressen i Bern, även om vederbörande icke är medlem av kommissionen. Ordföranden har likaledes rätt att sända frågeformuläret till andra personer utanför kommissionen, vilkas mening anses särskilt värdefull.

6) Så snart svaren inkommit, utarbetar ordföranden ett förslag till kommissionsullåtande.

För detta ändamål har han rätt att erhålla hjälp av två kommissionsmedlemmar.

Ifall ordföranden för utarbetandet av sitt förslag till utlåtande anser det önskvärt att få till stånd en muntlig överläggning, har han rätt att sammankalla kommissionen med angivande av de speciella frågor, som skola diskuteras. De medlemmar, vilka icke kunna vara närvarande vid konferensen skola anmodas att skriftligen insända sin mening.

7) Då förslaget är färdigt skall ordföranden skicka det till kommissionens medlemmar och till C. O:s byrå. Medlemmarna skola anmodas att inom viss tid insända eventuella ändringsförslag.

Utlåtandet skall definitivt antagas vid ett plenarsammanträde av kommissionen, utlyst av ordföranden. Medlem, som är hindrad att där närvara, har rätt att skriftligen insända sitt votum.

8) Ordförandena för de nio studiekommissionerna utgöra tillsammans med Verkställande utskottet en Centralkommitté, som har att besluta, på vad sätt resultaten av kommissionernas arbete kunna bringas i överensstämmelse med varandra och göras fruktbarande för C. O. V. F:s syfte.

9) Verkställande utskottets medlemmar skola underrättas om studiekommissionernas sammanträden och ha rätt att där närvara och deltaga i diskussionen, men icke i omröstningen.

10) En ordförande har rätt att antaga en sekreterare från ett neutralt land, vilken i ordförandens namn för korrespondensen.

11) Ordföranden utser en korrespondent för de länder, vilka icke äro representerade inom kommissionen.

Denne skall uppgöra en lista på den litteratur rörande frågan, som finnes inom hans land, och — såvitt möjligt — giva en framställning av frågans behandling inom hans särskilda land.

12) Ordföranden har rätt att anmoda en medlem av kommissionen att godhetsfullt åtaga sig författandet av resuméen över frågans aktuella läge samt uppsättandet av listan på litteratur.

13) Ordföranden skall så mycket som möjligt fasthålla vid den tidsgräns han själv bestämt för insändande av svar, och sedan fristen utgått skrida till de följande åtgärderna, även om svar från en eller flera medlemmar icke ingått.

14) Alla utgifter för kommissionerna bäras av C. O. V. F. Dock skall Verkställande utskottet rådfrågas, ifall utgiften uppgår till någon mera betydande summa.

15) Kommissionernas arbeten äro strängt förtroliga intill dess Centralkommissionen beslutar deras publicerande.

16) Kommissionsmedlemmarnas namn få ej publiceras utan varje medlems särskilda samtycke.

Bilaga VIII.

Studiekommissionernas frågeformulär.

I. Non-annexionsprincipen; folkomröstning.

A. Principfrågor.

Först måste allmänna regler uppställas rörande problemet om avträdande av landområden och de betingelser under vilka ett sådant avträdande må vara tillåtligt, och detta icke endast med hänsyn till den fredstraktat, som skall avlösa det nuvarande kriget, utan också för framtiden, då det kan bli fråga om fredligt landavträdande.

Det är önskvärt att såvitt möjligt giva dessa regler en form som gör dem användbara i en framtida internationell överenskommelse.

1) Akcepterar Ni den allmänna princip, som uppställts av d:r W. H. de Beaufort?

»Som allmän regel gäller att annexion av ett landområde icke får äga rum utan befolkningens på förhand givna samtycke. Denna regel vilar på en dubbel grund:

1. Ombyte av nationalitet medför en modifikation av invånarnas politiska och juridiska ställning, som är så väsentlig, att det skulle vara synnerligen orättfärdigt att påtvinga dem denna ändring genom våld, utan att hava tillfrågat dem själva.

2. Från internationell synpunkt är det ett mycket stort intresse att icke för lång tid rubba det goda förhållandet mellan nationerna.

Historien visar oss, att när en stat måst avstå en del av sitt område till en annan, önskan om att återvända till den förra icke försvinner ens hos de generationer, som äro födda under det främmande väldet, och att å andra sidan i det land, som lidit denna förlust, sorgen öfver att ha förlorat området och hoppet att återvinna det förblir levande i folkets hjärtan. Det är lätt att förstå, att det obehag, som härflyter av detta tillstånd, utgör en krigsfara, vilken endast föreligger, ifall öfverförandet ägt rum utan inbyggarnas samtycke.

Tillämpningen av denna princip begränsas av två undantag:

1. Av det ifrågavarande territoriets utsträckning. Om denna utsträckning är så liten, att det i verkligheten endast är fråga om en gränsreglering, bör principen icke äga tillämpning. Syftet med dessa regleringar är i allmänhet undertryckande av smuggling, och under sådana omständigheter är det sannolikt, att majoriteten av områdets befolkning är intresserad av denna otillåtna handel och därför häftigt motsätter sig en gränsändring, ägnad att motverka deras tilltag. Det blir därför nödvändigt att fastslå som regel, att vid landavträdande befolkningen behöfver tillfrågas endast då territoriets yttinnehåll och antalet invånare öfverstiger ett maximum, fixerat genom internationell överenskommelse.

2. Av befolkningens moraliska och intellektuella status. Ännu leva på vår planet så lågt slående folkslag, att det icke är möjligt för dem att uttala sig om deras politiska ställning med verklig kunskap om vad de göra. De som betrakta tjuvnad och plundring som tillåtna medel att sörja för sina behov, äro motståndare till ett ordnat styrelsesätt, byggt på lag och understött av en god polis. De skola tvifvelsutan motsätta sig en civilisation, vars fördelar de icke förstå. En undantagsbestämmelse för de territorier, som äro befolkade av vildar eller halvildar vore önskvärd. Det är rätt svårt att formulera en sådan; man kunde kanske bestämma att befolkningen icke skulle tillfrågas, ifall dess majoritet bestod af analfabeter.»

1. På vilket sätt kan man inom ett givet landområde konstatera befolkningens samtycke?

2. Gillar Ni de två undantag, som d:r de Beaufort uppställer som begränsningar för regelns tillämpning?

3. Finnas andra undantag att göra, särskilt ifall det är fråga om ett lands utfart till havet eller frihet för genomfart?

4. Bör en nationalitet, hur obetydlig eller föga utvecklad den än är, alltid bilda en folkrättslig personlighet med rätt att begära ändring i sin internationella ställning? Varom icke, när har en nationalitet nått den grad av utveckling eller storlek som är behöflig för att bli ansedd som en sådan personlighet?

II) Är det möjligt att finna ett generellt kriterium på när en nationalitetskonflikt, vilken för sin lösning kräver ett avträ-dande av landområde, upphör att vara en inre fråga och blir av en sådan internationell betydelse, att andra staters intervention bör anses tillåten?

1. Vore det nyttigt och önskvärt att för detta slags konflikter skapa en särskild mellanfolklig domstol?

2. Nationalitetskongressen i Lausanne, juni 1916, har i sin art. 2 antagit följande regel: För fastställande av nationaliteter-nas rätt bör ett förfarande införas, enligt vilket deras interna-tionella ställning kan avgöras av Haagdomstolen (eller vilken som helst annan internationell institution, som kan komma att upprättas: kongress, internationellt parlament, ständigt förlik-ningsråd). Vederbörande nationalitets naturliga representanter (organiserade korporationer eller intellektuell elit, som verkligen re-presenterar nationaliteten) anhängiggöra saken för domstolen, som först skall uttala sig över frågan, huruvida dessa representanter verkligen kunna anses företräda nationaliteten. Domstolen skall också bestämma nationalitetens etnografiska gränser enligt er-kända vetenskapliga regler. I förekommande fall, och då na-tionalitetens representanter begära det, kan domstolen under sin kontroll och med alla garantier för nödig opartiskhet förordna om varje art av folklig undersökning, exempelvis folkomröstning, i syfte att lära känna befolkningens vilja. På alla dessa stadier skall processen vara kontradiktorisk och offentlig.

Ifall Ni icke kan gilla denna regel, vilken annan organisation föredrager Ni?

B. *Frågor rörande den allmänna principens verkställande.*

I. Då en folkomröstning skall äga rum, bör den vara munt-lig eller skriftlig, hemlig eller offentlig?

II. Vem bör ha rätt att rösta?

III. Bör man medgiva röstning om flera än två alternativ på samma gång och följaktligen stipulera en ny omröstning, ifall intet alternativ erhållit absolut majoritet?

IV. Bör omröstningen anställas före eller efter ratifikatio-nen av en traktat?

V. Bör särskild omröstning äga rum för varje underavdel-ning av befolkningen, eller skall omröstningen gälla för hela ter-ritoriet under ett?

VI. Böra dessa regler tillämpas såväl då det är fråga om överflyttande av ett område från en stat till en annan, som då det gäller att tillskapa en autonom stat?

VII. Bör ett avträ-dande av landområde till följd av ett fredsslut eller på grund av andra orsaker underkastas en revi-sion efter viss tid för att konstatera, huruvida befolkningens vilja fortfarande är den samma som förut.

C. Tillämpningsfrågor.

För att kunna lösa nämnda principfrågor är det nödvändigt, att man tänker sig dem tillämpade på vissa aktuella specialfall. Å ena sidan härleder man de principiella reglerna ur vad man anser för riktigt och praktiskt i ett eller annat bestämt fall; å andra sidan är det lika nödvändigt att pröva den funna regeln genom att försöka tillämpa den på andra föreliggande fall.

Det torde därför kanske vara nyttigt att i ljuset av dessa principer betrakta vissa fall, vilka fordra sin lösning redan genom den fredstraktat, som skall avsluta det nuvarande kriget, för att se, huruvida modifikationer möjligen vore nödvändiga, exempelvis frågorna om Polen, Belgien, Elsass-Lotringen, Balkanländerna o. a.

Kunna de rättsregler, som härletts ur de uppställda principerna, efter en sådan prövning anses såsom tillräckliga, och hur skola de tillämpas på de olika speciella fallen?

II. Nationalitetsproblemet.

1) Är det önskvärt och möjligt att skydda de nationella minoriteterna genom särskilda internationella överenskommelser? Om så är fallet, vad bör vara syftet med dessa traktater, och vad böra de innehålla? Vilka medel stå till vårt förfogande för att tillförsäkra dessa minoriteter rätten till erkännande?

2) Vilka regler böra gälla rörande dessa minoriteters ställning med avseende på:

- a. skolförhållanden,
- b. kyrkliga förhållanden,
- c. ställning inför domstolarna,
- d. de politiska rättigheterna?

3) Kan Ni ge några upplysningar rörande den existerande ordningen i sådana länder, där dessa problem på ett eller annat sätt redan erhållit en lösning?

4) Önskar Ni föreslå någon särskild åtgärd till förmån för någon bestämd nationalitet i något land?

III. Handelsfrihet; Öppen dörr.

Allmänna frågor.

1) Till vilken grad kan man säga, att ekonomiska behov och intressen äro bestämmande för ett gott, respektive spånt förhållande mellan moderna stater?

2) Vilken roll spela bland dessa behov och intressen följande frågor:

1. Handelsvägarnas frihet till lands och sjöss?
2. Fritt tillträde till främmande marknader?
3. Fordran på lika kommersiella rättigheter, fri lånemarknad (kapitalplacering och ekonomisk exploitering av främmande länder)?

4. Immigrationsrätten och rätten för chefer och anställda i handelsföretag att nedsätta sig i främmande länder?

Kan ni ange den roll, som ekonomiskt tryck och ekonomiska konflikter spelat i de olika områden av den moderna världen, vilka erbjuder faror av denna art, exempelvis Egypten, Kina, Marocko, Persien, Centralafrika, Balkanländerna det turkiska riket?

3) Vilket värde tillerkänner Ni principen om den öppna dörrens politik som skydd eller som medel mot denna art av internationell osämja?

4) Vilka äro de ekonomiska och andra fakta, som framkallat den mycket spridda åsikten, att nationerna stå emot varandra med avseende på sina ekonomiska intressen och sin kamp för att erhålla var och en sin del av möjligheten till ekonomisk expansion?

5) Till vilken grad är det sant, att medan de intressen, som nationerna i sin helhet ha med avseende på världshandeln och utnyttjandet av världsmärknaden, rätt väl stå tillsammans, kunna de intressen, som besjäla vissa grupper av handlande eller finansmän i de olika länderna, stå emot varandra; och att denna motsättning genom att inblandas i politiken kan ge sin färg åt deras respektive länders utrikes- och fiskalpolitik?

Ni behagade särskilt taga i betraktande Kinas förhållande m, a. p. a) handel. b) statslån, c) koncessioner och kommersiell penetration under senare tid.

Ni torde också observera fluktuationerna mellan »inflytelse-sfärernas» och »den öppna dörrens» politik under sista generation. (Märk väl, att doktrinen om den öppna dörren har klart formulerats första gång av Förenta staterna, då det gällde förhållandet mellan Kina och andra länder).

Frågor som röra en slutgiltig ordning.

6) I vilken grad är det möjligt att försöka realisera principen om frihandel eller en generell sänkning av tulltarifferna mellan de europeiska länderna?

7) I vilken grad kunna höga pris och knapphet på livsmedel och råvaror ävensom det trängande behovet av inkomster för staterna föranleda till övergivande av den fria importens »krigs-politik» eller ett återinförande av låga tulltariffer?

8) Medgivet att frihandel för närvarande är ogenomförlig mellan de stora kontinentalmakterna, skulle den likaledes vara ogenomförlig m. a. p. deras kolonier och protektorater?

9) Vilken är den nuvarande ordningen inom de viktigaste kolonialmakterna med hänsyn till andra länders handel på deras kolonier och möjligheten att där placera främmande kapital?

10) I vilken grad kan det sägas vara sant, att till trots för legala restriktioner handeln följer flaggan?

11) I vilken grad kan den öppna dörren m. a. p. handel och kapitalplacering stå tillsammans med den politiska uppdelningen i protektorater och intressesfärer?

12) Vilka äro engelska och franska erfarenheter m. a. p. främmande kapitalers lika rätt att konkurrera om

1. offentliga arbeten,
2. järnvägs- och gruvkoncessioner?

13) I vilken grad är principen »laissez faire, laissez passer» d. v. s. den absoluta friheten för handel och företag, dels i kolonierna dels i oberoende, men utvecklade länder, riskfri och genomförbar?

14) Är det verkligen möjligt eller önskvärt att öfverge det bruk, enligt vilket civiliserade länders regeringar understödja sina undersåtar, då de fordra säkerhet till liv och egendom i svaga eller lågtstående länder?

15) Skulle ett återvändande till principen om »laissez passer» med hänsyn till privata företag vara utan fara och gagnelig för de utvecklade länderna? Skulle detta återvändande icke led^a till förtryck av privatpersoner, oordning och inre konflikter?

Frågor avseende en konstruktiv politik.

16) Vore det möjligt att i en mellanfolklig traktat, under tecknad av alla eller nästan alla makter, införa föreskrifter om lika rätt till ekonomiska utvecklingsmöjligheter för medlemmar av alla nationer (handel, kapitalplacering o. s. v.) i alla tropiska eller lågtstående länder, som befinna sig eller komma att befinna sig under politisk kontroll av en eller flera makter?

17) Skulle England samtycka till sådana föreskrifter rörande Indien och övriga icke-självstyrande delar av dess herravälde? Skulle Frankrike och Ryssland vilja tillämpa dem i sina respektive riket och skyddsländer i Afrika och Asien? Skulle Förstaterna vara villiga att tolka Monroedoktrinen på ett sådant sätt, att den icke bleve ett hinder för likställighet i fråga om ekonomiska chanser av nämnda art i Central- och Sydamerika?

18) Vad slags internationella regeringsåtgärder behöfve vidtagas för att säkerställa den öppna dörrens politik? Vad ha vi lärt av Kongokonferensen i Berlin (1884-85) samt av Madrid- och Algecirskonventionerna angående Marocko med avseende på föreskrifter om lika kommersiella rättigheter för de olika staterna?

19) Hurudan har sammansättningen och arbetsmetoden varit i de internationella kommissionerna, enkannerligen Donau-kommissionen?

20) I vilken utsträckning är det önskvärt att i en mellanfolklig traktat rörande övervakande och administration av den öppna dörrrens politik upprätta internationella kommissioner? Böra sådana kommissioners funktioner bestämmas efter lokaliteten eller efter deras särskilda syfte, m. a. o. borde en dylik kommission ta hand om samtliga fall rörande ekonomiska expansionsmöjligheter exempelvis i Centralafrika eller i Kina, eller borde det bildas särskilda kommissioner för transport, för handel, för kapitalplasering, för immigration o. s. v.?

21) Vilket inflytande — om över huvud något — kommer tillämpningen av den öppna dörrrens politik att utöva på de suveräna staternas makt och rätt med avseende på deras kontroll över land- och vattenvägar?

Observera fallen Panama, Kiel, Gibraltar och Suez.

22) Ifall administrationen överlåtes åt kommissioner eller andra internationella institutioner, vilka åtgärder böra vidtagas för att skydda vederbörande områdes regering och befolkning mot eventuellt förtryck och skadlig exploitering från makternas sida?

Vilka garantier kunna tänkas mot tre arter av skada, för vilka fattiga eller lågtstående länder hittills varit utsatta:

1. Tvångsköp av eldvapen, opium, rusdrycker eller andra stimulanser,

2. lån för att tillfredsställa hövdingarnas slöseri, för underhåll av armé eller flotta eller för att betala krigs- eller upprorskostnader,

3. införande av »peinage» eller andra former för industriellt slaveri under förevändning att vilja öka de nationella resurserna.

23) Vilken ömsesidig likställighet m. a. p. möjligheterna till kommersiell expansion bör medgivas invånarna i skyddsländer eller lågtstående länder under internationell kontroll?

24) Anser Ni det möjligt att genom internationella traktater åstadkomma antagandet av vissa gemensamma regler rörande invandring, vilka, så långt hänsyn till allmän säkerhet tillåter, skulle åt outvecklade länders invånare garantera fritt tillträde och fritt etablerande i civiliserade länder och civiliserade länders protektorat?

IV. Utveckling av Haagkonferensen.

A. Allmänna frågor.

1) Vore det lämpligt att dela förslaget till reglemente i två kapitel, ett rörande konferensernas organisation och periodicitet,

det andra rörande bildandet av en kommitté för dessa konferenser.

2) Bör man samla i ett förslag till *konvention* allt det som rör konferensens konstitution och införa i en *arbetsordning* de rent reglementariska bestämmelserna?

3) Bör man i förslaget till arbetsordning (eller till konvention) behandla andra frågor än dem som upptagits i vidlagda preliminära förslag.

B. Konferensens organisation och periodicitet.

4) Gillar Ni definitionen på konferensens kompetens (art. 1 a—e)? Vilka ändringar föreslår Ni? Borde man ändra beteckningen »Conférence des Etats»?

5) Gillar Ni art. 2: Initiativ till sammankallande; bestämmelser rörande periodiciteten? Speciellt, skulle Ni föredra en lagbestämd periodicitet, exempelvis sammanträde vart tionde år med möjlighet till ertima möten? Vore det lämpligt att i själva reglementet föreskriva ett ständigt säte för konferensen?

6) Hur skall man formulera definitionen på de stater, som som skola inbjudas? (Art. 3). Bör man för en ny stats tillträde eller för uteslutande av en stat, som en gång medgivits tillträde, fordra ett konferensens plenarbeslut, möjligen i samband med fullmaktsgranskningen?

Vore det lämpligt att i arbetsordningen intaga hithörande bestämmelser?

Bör man ha uttryckliga bestämmelser angående sammansättningen av delegationerna, speciellt med avseende på antalet delegerade?

7) Vilka bestämmelser måste träffas rörande fastställandet av dagordningen för en konferensens session (Art. 4—5)?

8. Vilka bestämmelser äro önskvärda med avseende på konferensens inre organisation (Art. 6—8)?

Speciellt:

a. Böra ordförandena och byråerna väljas medels hemlig omröstning (Art. 6)?

b) Gillar Ni tillsättandet av en »Commission centrale» (Art. 7)?

c. Behöver man uttryckligen utsäga, att omröstningen är öppen?

9) Gillar Ni förslagen med avseende på

a. Införandet av en konvention i slutakten (Art. 9)?

b. Konventionernas ratifikation (Art. 10)?

c. Tillstånd att under loppet av konferensens session avsluta traktater utom slutakten (Art. 11)?

C. En ständig kommitté för beredande av ärendena.

10) Bör man giva denna kommitté en ständig karaktär (Art. 12 & 15), eller är det lämpligt att i överensstämmelse med den

andra Haagkonferensens önskan organisera den som en periodisk institution, att tillsättas för varje session?

I förra fallet, bör kommittéen oavbrutet sitta mellan konferensens sessioner, eller bör den ha rätt att ajournera sina sammanträden även under årtal?

11) Vilken sammansättning bör man giva en sådan kommitté? (Art. 13—14 och s. 4). Har Ni andra förslag att komma med? T. ex.: Bör man föreskriva en regelbunden rotation mellan de stater, som icke tillhöra stormakterna? Eller skulle man kunna förena dem i »valkretsar» för utseende av medlemmar av kommittéen?

12) Ifall staterna äro sinnade att upprätta ett Undersöknings- och förlikningsråd, så som förutsatt i Minimiprogrammet (ävensom av League to enforce peace), vore det lämpligt att överlämna till en avdelning av detta Råd uppdraget att vara en förberedande kommitté för Fredskonferenserna (Alternativ till art. 13—14 och ss. 2—3)?

Skulle Ni möjligen föredraga att formulera dessa båda alternativ så, att det ena bleve subsidiärt i förhållande till det andra? Vilket av dem borde i så fall vara det primära?

13) Behövas detaljbestämmelser rörande den eventuella kommitténs och dess sekretariats organisation och kompetens eller rörande de finansiella förhållandena? Vad vill Ni föreslå i detta avseende? (Jfr art. 15—18).

14) Vore det lämpligt att kombinera det föreslagna sekretariatet med Haagdomstolens byrå eller möjligen göra det till en avdelning därav?

V. Dömande och förlikande myndigheter.

1) Gillar Ni det preliminära förslagets idé att skapa två organ: en mellanfolklig skiljedomstol och ett mellanfolkligt förlikningsråd? Varom icke, vad föreslår Ni? Är Ni åtminstone med på, att undersökningskommissionerna (Art. 58—85) bibehållas så, som de äro organiserade enligt 1907 års konvention, alltså så, att de icke bilda ett permanent institut, utan tillsättas genom speciell överenskommelse mellan de stridande parterna för att undersöka särskilda fall? (Art. 59 och st. 1).

2) Gillar Ni namnet »Cour International d'Arbitrage» eller föredrar Ni att kalla skiljedomstolen »Cour permanente de Justice Internationale» (punkt 5 i minimiprogrammet)?

3) Akcepterar Ni den allmänna principen i art. 2, att de fördragsslutande staterna skola förbinda sig att utan undantag underställa sina konflikter antingen skiljedomstolen eller förlikningsrådet?

4) Anser Ni kompetensfördelningen mellan de två organen (Art. 16—20, 98) i allmänhet riktig: tvistefrågor av juridisk natur falla under domstolen, alla andra under Rådet?

Gillar Ni, att tvistefrågor, även utan att vara av strängt juridisk art, eventuellt kunna bringas inför domstolen, och å andra sidan, att parterna kunna underställa Rådet rent juridiska tvister? (Art. 98 1°).

Håller Ni på den allmänna princip, att för att domstolen skall kunna handlägga ett mål, tvistefrågan, hur juridisk den än är i sig själv, måste vara på förhand erkänd såsom sådan genom en kompromiss eller en kvasikompromiss (Art. 17—18), så att alltså det preliminära förslaget endast ger domstolen en provisorisk kompetens?

5) Gillar Ni att, försåvitt parterna icke endast genom en allmän traktat utan också genom en specialtraktat av senare datum förbundet sig att använda skiljedom, domstolen skall kunna upprätta en kvasikompromiss även på *endast ena partens begäran*, (Art. 17 3 st. tills. med art. 18), förutsatt att domstolens behörighet härtill icke uttryckligen uteslutits? Att följaktligen, om det finnes en senare traktat, domstolen själv besluter rörande den preliminära frågan, huruvida tvisten bör underkastas skiljedom, försåvitt dess behörighet i detta avseende icke är utesluten, vare sig i allmänhet eller i det särskilda fallet? (Art. 20 st. 3 tills. med 18, jmf. art. 53 av 1907 års konvention, enligt vilken tvärtom denna behörighet måste uttryckligen medgivas).

6) Är angivandet av vad som konstituerar en juridisk tvist (Art. 16 st. 1) överensstämmande med Eder åsikt? Varom icke, hur önskar Ni definitionen formulerad?

7) Är ni med om grundsatsen, att även en av parterna kan begära frågan anhängiggjord inför Rådet, så snart domstolen förklarar sig obehörig?

8) Gillar Ni regeln, att även Rådet kan fatta bindande beslut, ifall majoriteten omfattar åtminstone en röst från vardera partens ombud (Art. 105—106); att ifall denna förutsättning brister, det endast kan uttala en mening och att det kan göra ett dylikt uttalande också *ex officio*, om det är att befara, att en konflikt av juridiskt natur kan komma att yppa sig mellan de fördragslutande staterna?

9) Anser Ni domstolens och Rådets sammansättning för lämplig, vare sig i sin helhet eller beträffande de kommissioner, vilka automatiskt skulle träda i funktion vid varje tvistefråga? (Art. 4—15, 21—24, 86—97, 99—102). Varom icke, vilken ändring önskar Ni? Anser Ni det önskvärt, att, beträffande Rådet, dess obligatoriska dekret avkunnas av en kommission, dess uttalanden däremot av Rådet i dess helhet? (Art. 99—109).

10) Anser Ni att övergångsbestämmelserna med avseende på 1907 års konvention äro tillfredsställande? (Art. 114). Varom icke, hur vill Ni ha dem avfattade?

11) Är det också Eder mening, att det skulle vara överflödigt och onyttigt att förbjuda de tvistande staterna att företaga militära åtgärder, så länge deras tvister ännu icke äro slutbehandlade?

VI. Mellanfolkliga sanktioner.

1) Vilka äro enligt Eder åsikt de av folkrätten medgivna sanktionerna enligt denna vetenskaps nuvarande ståndpunkt?

2) Ha dessa sanktioner hittills visat sig tillräckliga?

3) Om sådan sanktioner icke existera, eller om de äro otillräckliga, varpå beror denna lucka eller denna otillräcklighet?

A. Orsaker av juridisk karaktär?

a. Folkrättsliga?

b. Orsaker vilande på staternas inre konstitutionella rätt?

c. Kriminalrättsliga?

d. Andra juridiska orsaker?

B. Politiska orsaker?

C. Moraliska orsaker?

D. Andra orsaker?

4) Är det *möjligt* att fylla denna lucka eller avhjälpa denna brist? I så fall, genom vilka medel?

5) Är det *önskvärt* att tillförsäkra folkrätten en sanktion genom ett eller flera av dessa medel, även till priset av en inskränkning av staternas absoluta suveränitet?

6) Är det *önskvärt* att finna en sanktion i en gemensam garanti av alla de stater, som äro medlemmar av nationernas samfund?

Bör man skilja på, om det gäller sanktion för en *konventionell* regel eller för en *sedvanerättsregel*?

7) Ifall en sådan gemensam garanti är önskvärd, är det möjligt, och genom vilka medel, att försäkra sig om dess praktiska tillämpning?

8) Om det icke befinnes önskvärt eller möjligt att tillförsäkra folkrätten en verksam sanktion, finnas *preventiva* medel att hindra dess våldförande? Om så, vilka?

a. Juridiska medel?

b. Politiska medel?

c. Moraliska medel?

d. Andra medel?

9. Är det möjligt och önskvärt att arbeta på utvecklingen av ett för de civiliserade folken gemensamt *rättsmedvetande*, uppfattat som ett väsentligt villkor för utvecklingen av den folkrätt, vilken bör härska inom nationernas samfund?

10) I så fall genom vilka medel?

11) Vilka arbeten (böcker, monografier, tidskrifts- eller tidsningsartiklar, upprop, föredrag o. s. v.) rörande frågan om en mellanfolklig sanktion kan ni uppge från Edert land?

Ifall ni själv publicerat någon studie över denna fråga, vore det mycket vänligt, om ni ville ställa ett exemplar därav till kommissionens förfogande, under dess ordförandes adress. Denne skall meddela medlemmarne de mottagna anvisningarna ang. källor.

VII. Rustningsproblemet.

1) Måste man medgiva, att imperialismen och det misstroende, som därav resulterat, äro de väsentligaste och i verkligheten de enda orsakerna till kapprustningarna, eller kan man påstå, att det finnes andra lika viktiga? I senare fall, vilka anser Ni dessa orsaker vara?

2) a. Måste man medgiva, att det nuvarande kriget, vad dess direkta orsaker angår, framgått delvis av de stigande rustningarna, och kan man å andra sidan med någon säkerhet påstå, att under de föregående årens krig rustningarna skulle kunnat förebygga kriget?

b. Måste man anse, att de senare årens kapprustning utgjort en frestelse för de stater, som kunnat berömma sig av ett försprång i detta avseende, att draga fördel av detta temporära försprång för att angripa sina motståndare? Måste man antaga, att det vidare är kapprustningarna, som uppammat tanken på »preventivkriget» och bidragit till att skaffa isteg åt denna idé i den internationella politiken?

3) a. Anser Ni att en reduktion av rustningarna genom ömsesidig överenskommelse måste ha till absolut villkor införandet av en internationell rättsordning, ägnad att genom de medel, som stå till dess tjänst, hindra varje angrepp på nationernas samfund?

b. Kan man antaga, att när den internationella situationen förändras därhän, att misstroendet mellan folken minskats och givit plats åt ett verkligt närmande även i politisk mening, en rustningsminskning skall komma av sig själv?

4) Måste man antaga, att en förbättring av den internationella situationen dominerar hela frågan om rustningsminskning, så att man nödgas avvakta denna förbättring, innan man riskerar något försök till minskning? Eller kan man snarare säga, att, bortsett från förbättring av den internationella situationen, försök till rustningsminskning kunna göras, och omvänt, att en sådan skulle öva ett lyckligt inflytande på de internationella förhållandena?

5) I senare fall, vilka medel kan man förorda under nuvarande omständigheter för att erhålla en minskning eller till att börja med ett avstannande av ökningen av rustningarna?

6) Är det önskvärt och möjligt att till de nuvarande krigförande göra framställningar om intagande i fredstraktaten av en föreskrift, genom vilken de förbundo sig att icke öka sina rustningar och att icke vidtaga ändringar i de ömsesidiga anordningarna, förrän rustningsfrågan diskuterats i dess helhet och om möjligt lösts på en mellanfolklig konferens, som borde inkallas inom en begränsad tid efter fredsslutet?

Om detta är fallet, vilka fördelar skulle därav resultera?

Om icke, vilka tekniska eller politiska invändningar kunna göras?

7) Under förutsättning att en internationell konferens för rustningsfrågan sammanträder inom kort tid efter undertecknandet av fredsslutet, vilka medel bör man enligt Eder åsikt förorda för att komma till en lösning av frågan?

8) Under förutsättning att denna konferens diskuterar frågan i dess helhet, kan man vänta att finna lösningen i en periodisk och proportionell minskning av rustningarna? Kan man finna en metod, som staterna kunde vara sinnade att akceptera, och som icke skulle göra intrång på deras suveränitet? Och tror Ni, att antagandet av denna metod verkligen skulle kunna föra till ett praktiskt resultat? Varom icke, vilka invändningar kunna göras?

9) Vore det icke att rekommendera, på grund av avrustnings- eller rustningsminskningsprincipens stora vikt, att försöka finna en mindre ömtålig utgångspunkt, om vilken man genast kunde vänta enighet, och som kunde giva anledning till vidare diskussion? Vilket skulle i så fall enligt Eder mening vara det ämne, som man kunde överväga?

10) Är en rustningsminskning genomförbar endast när den är samtidig? Är det nog, att denna samtidighet är begränsad till de stora staterna, eller bör den sträcka sig till alla stater? Räcker det, att denna samtidighet sträcker sig till alla europeiska stater, eller bör den också omfatta Japan och Amerika eller till och med alla världens stater? Om det är tillräckligt med en rustningsminskning för de europeiska staterna ensamma, bör man göra undantag för kolonialtrupper, som skulle försvara kolonierna mot eventuella angrepp av utomeuropeiska makter?

11) Har den privata vapenindustrien haft ett ödesdigert inflytande på ökningen av rustningarna, vare sig genom existerande förbindelser mellan personer, intresserade i denna industri, och regeringarna, eller genom tryck på pressen? Vilka äro i så fall det nuvarande systemets väsentligaste fel, och genom vilka medel kan man hoppas att avlägsna dem? Anse de, som äro övertygade om den privata vapenindustriens ödesdigra karaktär, att ett förstäljande av denna industri skulle avlägsna felen, och anse de ett sådant praktikabelt för alla stater?

IX. Parlamentarisk kontroll över utrikespolitiken.

1) Vilken är den historiska erfarenhet, och vilka de andra hänsyn som göra det önskvärt att uppnå en verksam kontroll över utrikespolitiken genom parlamenten?

2) Är en dylik kontroll icke alldeles oundgänglig just under *allianspolitikens* tidevarv?

3) *Åt vilka organ* böra parlamenten uppdraga att utöva denna kontroll?

4) Vilken kompetens bör tillkomma dessa organ, och vilken parlamenten själva i detta avseende?

5) Kan denna kompetens vara densamma i monarkiska stater som i republiker, eller ha dessa statsformer överhuvud något bestämt inflytande på utsträckningen av denna kompetens?

6) Bör denna kompetens vara densamma i *fredstid* som i *krig*, och hur skall man eventuellt fixera den?

7) Vilken myndighet har Edert parlament för närvarande med avseende på den yttre politiken enligt Edert lands grundlagar, och vilken är i detta avseende Eder parlamentariska praxis?

8) På vilket sätt bör kravet på kontroll göras gällande gent emot regeringar och parlament? Anser ni att ett internationellt reglerande kan genomföras rörande den parlamentariska kontrollen?

9) Kan man förutsätta samarbete under en eller annan form mellan de olika parlamentens kontrollorgan?

10) Vilket inflytande skulle en dylik förbindelse mellan dessa kontrollorgan ha på de nationella grupperna av den Interparlamentariska Unionen och deras arbete?

11) Bör man anbefalla bildandet av utomparlamentariska organ som skulle öva en ständig kontroll över utrikespolitiken för att fullständiga den parlamentariska kontrollen?

Vad har den gångna tiden lärt oss i denna riktning?

Bilaga IX.

Inlaga till de krigförande regeringarna med anhållan om medgivande av pass för deltagare i mötet i Bern, hösten 1917.

För ett nationernas samfund.

Mer och mer mognar en allmän övertygelse om, att den kommande freden skall leda till skapande av ett nationernas samfund för att förebygga framtida krig. Man kan till och med säga, att möjligheten för fredens snara återställande i hög grad hänger på frågan, om det skall lyckas de stridande krigförande grupperna att enas rörande den Fredsrätt, som för framtiden skall normera förhållandet mellan staterna.

I princip ha båda de krigförande parterna redan erkänt nödvändigheten av ett nationernas samfund för fredens bevarande.

A. Officiella förklaringar.

Vi hänvisa till *de allierade regeringarnas not till president Wilson 11 januari 1917*, däri de yttra:

I allmänhet vilja de (de allierade regeringarna) uttryckligen förklara, att de giva sitt erkännande åt de upphöjda känslor, vilka inspirerat den amerikanska noten, och att de av allt sitt hjärta ansluta sig till förslaget att skapa ett nationernas samfund, som kan tillförsäkra världen fred och rätt. De erkänna alla de fördelar för mänsklighetens och civilisationens sak, som skulle härflyta ur införandet av internationella regler för undvikande av krigiska konflikter mellan staterna, vilka regler borde innefatta nödvändiga sanktioner för att säkerställa deras uppfyllande och sålunda hindra, att en skenbar säkerhet tjänar att underlätta nya angrepp.

Denna förklaring har senare upprepats särskilt, bland andra av England, vars utrikesminister, mr. Balfour, — i anslutning till diverse försäkringar av samma art av hans föregångare, viscount Grey of Falloden — i sitt brev av 18 jan. 1917 till president Wilson skriver:

bakom all folkrätt och bakom varje traktatmessig överenskommelse angående förebyggande eller begränsande av fiendtligheter borde inrättas någon form av mellanfolklig sanktion, som kunde hejda även den dristigaste angripare;

av *Italien*, vars utrikesminister, M. Sonnino, den 21 juni 1917 i italienska kammaren förklarade att det behövdes:

oundgängliga garantier för vidmakthållande av freden och den internationella rätten;

av *Frankrike*, där m. Alexandre Ribot, konseljpresident, flera gånger uttalat sig till förmån för ett nationernas samfund, bl. a. i deputeradekammaren 5 juni 1917, då han yttrade:

det fordras ett rättens jämviktsläge, garanterat av det nationernas samfund, som i närvarande stund är under bildning, som tar gestalt under våra ögon, och som, i morgon, skall behärska världen;

av *Ryssland*, vars provisoriska regering den 5 maj 1917 fordrade som garantier för en varaktig fred: »mellanfolkliga domstolar och begränsning av rustningarna».

Det torde vara överflödigt att här ytterligare tillägga de talrika yttranden av presidenten för den stora republik, som efter avgivandet av noten av 11 jan. anslutit sig till de allierade. Bland alla president Wilsons uttalanden till förmån för ett nationernas samfund vilja vi här endast citera det stycke av hans budskap till senaten 22 januari 1917, ett mönster av pacifistisk be-

kännelse, där han insisterade på skapandet av ett nationernas samfund och tog för givet,

att freden måste åtföljas av en definitiv sammanslutning av makterna, som kan göra det praktiskt omöjligt, att en liknande katastrof någonsin längre fram kan överväldiga oss.

Också Centralmakternas regeringar ha avgivit förklaringar, däri de erkänna nödvändigheten av en internationell organisation för att förebygga framtida krig.

Den tyska regeringen förklarade genom sin dåvarande kansler, hr. v. Bethmann Hollweg, den 9 november 1917:

Tyskland är närsomhelst berett att ansluta sig till ett folkförbund, ja till att ställa sig i spetsen för ett folkförbund, med uppgift att hålla fredsstörare i tygeln.

I sitt svar på den schweiziska regeringens not för understödjande av president Wilsons försök försäkrade den bulgariska regeringen:

Kungliga regeringen är likaledes av den mening, att fredsslutet måste bli inledningen till ett staternas allmänna samarbete för bildandet av en internationell organisation, som kan hindra varje framtida krig. Bulgarien skall skatta sig lyckligt att kunna på något sätt medverka till förverkligandet av en så stor tanke.

Den österrikiska regeringen betecknade i Fremdenblatt 21 juni 1917 som de krigförandes skyldighet följande:

De måste skapa det rättssystem, som vid konflikter mellan stater hindrar appell till vapnen eller åtminstone väsentligt reducerar faran för, att tvister mellan makterna utkämpas med krigiska medel.

Vid sidan av de krigförande regeringarnas förklaringar kunde man citera ett stort antal ministeriella uttalanden från de få stater, vilka förblivit *neutrala*. Påven kan anses ha talat i allas deras namn, då han i sin not till de krigförande av 1 aug. 1917 säger:

Först och främst bör själva utgångspunkten vara att ersätta vapnens materiella styrka med rättens moraliska, varav följer en rättmätig överenskommelse mellan alla rörande en samtidig och ömsesidig minskning av rustningarna enligt regler och garantier, som måste tillskapas, till det mått som är nödvändigt och tillräckligt för att uppehålla den inre ordningen i varje stat; därefter, i stället

för arméerna, införande av skiljedom med dess höga fredsstiftande funktion enligt regler, som man får enas om, samt sanktioner, beslutna mot varje stat, som avslår att underkasta mellanfolkliga tvistefrågor skiljedom eller att akceptera domstolens beslut.

B. *Uttalanden i parlamenten.*

Det torde vara överflödigt att vidare orda om, att dessa uttryck för regeringarnas anslutning till skapandet av ett nationernas samfund för freden och rätten funnit ett starkt genljud bland alla folk. Två parlament ha uttryckligen uttalat sina känslor i detta avseende, nämligen *franska deputeradekammaren*, då den den 5 juni 1917 antog en resolution, i vilken den begärde varaktiga garantier för små och stora staters oberoende genom

en organisation, redan nu förberedd, av nationernas samfund,

samt *tyska riksdagen* genom den resolution den antog 19 juli 1917, där det uttalas:

Riksdagen vill med råd och dåd befordra skapandet av internationella rättsorganisationer.

Likaledes överensstämma de svar från de socialistiska partierna, som ingått till den holländsk-skandinaviska kommittéen i Stockholm med anledning av från detta håll framställda frågor, fullständigt med detta allmänt omfattade önskemål; utan undantag uttrycka de en begäran om skapandet av ett nationernas samfund. Vi anföra:

C. *Socialistiska förklaringar.*

De *tyska* majoritetssocialisterna:

en genom internationell rättsorganisation varaktigt garanterad världsfred och antagande av en mellanfolklig skiljedomstol, för vilken alla tvister mellan de enskilda staterna skola framläggas.

De *engelska*:

inrättande av en övernationell myndighet i syfte att förebygga vidare konflikter;

De *österrikiska*:

en fortsättning på de båda Haagkonferensernas fredsverk;

De belgiska:

utveckling av den internationella rätten, slitning av tvister enligt juridiska regler, skapande av internationella institutioner för att skipa rättvisa och tillämpa sanktionerna i detta nationernas samfund, som Förenta staternas president har förordat under bifall från hela världens demokratier;

De franska:

en världsorganisation, där krig kunna undvikas, därför att varje folk ser sin rätt erkänd, respekterad och tillförsäkrad;

De ungerska:

att den framtida freden måtte byggas på grundvalen av en internationell rättsordning med obligatoriskt skiljedomsförfarande.

D. Uttalanden av fredsvänner.

Även de fredsvänner i alla länder, som mitt ibland millioner medborgare organiserat sig i opolitiska fredsföreningar, ha sedan krigets utbrott oupphörligen pläderat för grundande av ett nationernas samfund. Som bevis kan anföras C. O. V. F:s minimiprogram, vilket i närvarande stund kan anses som det centrala uttrycket för alla länders fredssträvanden. Minimiprogrammets p. 3 har följande lydelse:

III. Haagkonferensernas arbete på utveckling av det mellanfolkliga rättstillståndet fullföljes.

Dessa konferenser erhålla en fast organisation och sammanträda på regelbundet återkommande tider.

Staterna överenskomma att hänskjuta alla tvistefrågor till rättsligt avgörande eller till utredning och försök till förlikning. För detta ändamål inrättas bredvid den bestående skiljedomstolen i Haag,

a) en permanent mellanfolklig domstol,

b) en permanent undersökningskommission, som eventuellt också framlägger förlikningsförslag.

Staterna förbinda sig att i samförstånd vidtaga diplomatiska, ekonomiska eller militära åtgärder, därest en stat skulle gripa till vapen i stället för att underkasta tvistefrågan avgörande vid domstol eller behandling av undersökningskommissionen.

Det är i denna Centralorganisations namn vi tillåta oss att här nedan lämna en översikt över dess verksamhet sedan dess

grundande (april 1915) för realiserande av dessa önskemål samt på samma gång upplysa om, vad den under den närmaste tiden planerar, ävensom om den medverkan den härvidlag hoppas utverka av de krigförande staternas regeringar.

II. C. O. V. F:s arbete till förmån för ett nationernas samfund.

Från krigets början, då man icke kunde tala om ett nationernas samfund utan att anses för utopist, och då den stora mängden ansåg, att detta krig skulle tillintetgöra all mellanfolklig rätt, ha Centralorganisationens medlemmar hävdat grunderna för en internationell rättsordning, vilken faktiskt tidigare gillats av nästan alla regeringar, och vilken av flera ibland dem anförts som ett av deras principiella krigsmål. Genom en kraftig propaganda i ord och skrift har C. O. V. F. vunnit den allmänna meningen i de neutrala länderna för sina idéer och här skapat en hård för idealet om en bättre mellanfolklig organisation. C. O. har bidragit att skapa ett andligt samband mellan alla förespråkare för en internationell rättsordning, dem hos vilka tron på en sådan organisation långt ifrån att släckas, tvärtom vunnit i styrka genom den fruktansvärda kris, vi genomleva, ävensom dem vilkas sympati för ett nationernas samfund väckts nu, sedan kriget bevisat dess absoluta och oundgängliga nödvändighet. C. O. har bemödat sig att i de två stridande lägren framhålla tanken på slutliga fredliga relationer mellan de nu kämpande folken.

Å andra sidan, hur mycket C. O. än är övertygad därom, att en ny ande måste skapas mellan folken, och att det är denna nya ande, som skall befria världen från rustningsbördan genom att förstå, att alla folks lycka måste sökas i allmän samverkan i stället för i fientliga allianser; hur mycket den också är övertygad om den absoluta nödvändigheten av en oavlätlig propaganda för de grundläggande principerna för ett nationernas samfund — hyser C. O. dock den mening, att propagandan för själva tanken visserligen är en viktig faktor, men dock icke den enda, som härvidlag göres oss behov. Det är framför allt nödvändigt, att den internationella rättsordning, som fordras av krigförande och neutrala länder, icke bara blir en organisation på papperet, utan en verklighet, som ingått i det allmänna medvetandet. Därför har C. O. ansett att bedvid den allmänna propagandan också behöves en *fullt utarbetad plan* för genomförandet av grundprinciperna. De problem, som behöva lösas i och för förverkligandet av en ny mellanfolklig ordning, äro utomordentligt svåra. Det behöver icke här framhållas, att likaväl som det fordrat långa överläggningar och en grundlig undersökning för en lös-

ning av de svårigheter, som yppa sig på det mera inskränkta sociala området, likaväl och i än högre grad fordras sådana för grundläggandet av en ny ordning mellan världens alla stater.

För att åstadkomma detta nödvändiga studium av frågan, hur ett nationernas samfund skall organiseras, och hur man skall ordna vissa internationella stridsämnen, vilkas tillfredsställande behandling utgör ett av grundvillkoren för en fredlig utveckling av förhållandet mellan staterna, har C. O. tillsatt nio studiekommisioner, en för varje särskilt problem.

Dessa nio studiekommisioner, som bestå av medborgare från såväl krigförande som neutrala stater, ha var och en en neutral ordförande. De äro:

- Kommission I. (Non-annexionsprincipen; Folkomröstning)
Ordf. Frih. Theodor Adelswärd, Stockholm.
- » II. (Nationalitetsproblemet)
Professor Halvdan Koht, Kristiania.
- » III. (Handelsfrihet; öppen dörr)
Professor L. V. Birck, Köbenhavn.
- » IV. (Haagkonferensens organisation och utveckling.
Generalsekreterare Chr. L. Lange, Kristiania.)
- » V. (Stående mellanfolklig domstol; mellanfolkligt
undersöknings- och förlikningsråd)
Dr. B. C. J. Loder, Haag.
- » VI. (Internationella sanktioner)
Professor André Mercier, Lausanne.
- » VII. (Begränsning av rustningarna)
Professor Rafael Altamira, Madrid.
- » VIII. (Havens frihet)
Dr. Th. Heemskerck, Haag.
- » IX. (Parlamentarisk kontroll över utrikespolitiken)
Hr. J. Scherrer-Füllemann, St. Gallen, Schweiz.

Ordförandena tillhöra följaktligen sex olika neutrala länder; de ha dessutom i flera avseenden tillkännagivet olika åsikter rörande det direkta ansvaret för detta krig. Man kan alltså säga, att varje ensidighet är främmande för kommissionernas sammansättning och för valet av ordförande, på samma sätt som för sammansättningen av C. O:s Verställande utskott.

Medlemmarna av dessa studiekommisioner och några sakkunniga, som särskilt intressera sig för ifrågavarande problem utan att dock vara medlemmar av kommissionerna, ha framlagt sina tankar om det tekniska utförandet av principerna för en mellanfolklig rättsordning i mer eller mindre detaljerade yttranden, avfattade på grundvalen av frågeformulär, redigerade av

kommissionernas ordförande. Större delen av dessa uttalanden ha tillsammans publicerats i en *Samling vetenskapliga utlåtanden* på tre band, vilka på sin tid tillskickats samtliga regeringar av C. O. V. F. Fjärde delen av denna samling är under tryckning. Sedan dessa sakkunniga framställningar undersökts och studerats, ha kommissionernas ordförande utarbetat ett slutligt förslag till generalrapport, var och en för sitt ämne, där de framlagt vad som enligt deras mening bör kunna genomföras på det område, med vilket de sysselsätta sig, för att kunna nå fram till ett nationernas samfund, vilande på grunder, som kunna tillförsäkra oss en varaktig fred.

C. O. önskar nu att dessa ordförandenas rapporter skulle slutbehandlas av kommissionerna själva och har därför föreslagit att sammankalla medlemmarna av dessa nio kommissioner till en *internationell studiekonferens för bildandet av ett nationernas samfund*, dit även inbjudits ett begränsat antal experter för en gemensam undersökning av varje kommissions studieresultat. Kommissionernas sammanträden och det gemensamma mötet skola äga rum i Bern 12 november och följande dagar. Arbetet drives under medverkan av ett antal schweiziska medborgare av betydelse från alla tre delar av Schweiz.

Centralorganisationen för varaktig fred vågar hos de krigförande regeringarna anhålla om benäget tillstånd för våra studiekommissioners medlemmar och dem, som särskilt inbjudits att delta i konferensen, att begiva sig till Bern. Vi anhålla att de krigförande regeringarna måtte bevilja pass för resa till mötet för dem av deras undersåtar, som därtill inbjudits; vi anhålla också, att de krigförande regeringarna så mycket som möjligt ville underlätta genomresan genom deras land för de undersåtar i allierade och neutrala länder, som önska att vid mötet närvara. Sammanträdena i Bern skola ingalunda behandla de territoriella eller finansiella villkoren för den kommande freden. De ha sammankallats endast och allenast för att utarbeta ett precist och klart förslag angående det enda fredsvillkor, om vilket de krigförande regeringarna synas eniga i princip, nämligen

skapandet av ett *nationernas samfund* för förebyggande av framtida krig och åtföljt av avrustning.

Dylika förberedande arbeten av rent vetenskaplig natur kunna icke — därom äro vi förvissade — vara misshagliga för de krigförande.

Den österrikiske utrikesministern har yttrat:

Varje moraliskt tänkande man har till plikt att med den bästa vilja gå till detta gigantiska verk,

och lord Robert Cecil, understatssekreterare för utrikes ärenden i England, har för endast några dagar sedan framhållit, att de som önska göra ett slut på den internationella anarkien ha det

största intresse av att grundligt studera möjligheten att finna ett verksamt medel att ingripa mot varje nation, som i framtiden vill försöka att bryta freden.

Dessutom lät f. d. engelska utrikesministern lord Grey i ett av sina uttalanden till förmån för ett nationernas samfund förstå, att de krigförande regeringarna saknade tid för utarbetande av förslag till organiserande av ett dylikt samfund.

Privatpersoner från alla krigförande och neutrala länder, tillhörande olika politiska partier, ha jämlikt varje människas moraliska plikt försökt fylla den uppgift, som de krigförande på grund av omständigheternas tryck hittills icke kunnat åtaga sig. Nu då det skriftliga arbetet tillräckligt förberett muntliga överläggningar, anhålla vi att de krigförande regeringarna måtte tillåta dessa sakkunniga personer att efter måttet av sin förmåga fullfölja dessa studier genom det planerade sammanträdet i Bern.

Vi hänvisa till det liberala sätt, på vilket centralmakternas regeringar ha satt representanter för de socialdemokratiska partierna i tillfälle att närvara vid konferensen i Stockholm, och våga påräkna, att våra arbeten, vilka liksom socialdemokraternas äga rum i den varaktiga fredens intresse, även skola erhålla dessa regeringars stöd med avseende på tillstånd för resa och genomresa.

Med hänsyn till några Ententen tillhörande regeringars vägran att vid sagda tillfälle medgiva pass till Stockholm tillåta vi oss att framhålla, att det principiella skälet för denna vägran, nämligen att det icke vore önskvärt att återställande av freden skulle vara ett enda partis verk, icke kan tillämpas på detta fall. Ty sammanträdet i Bern kommer, efter vad man har anledning tro, att besökas av personer från olika politiska partier, och i stället för att behandla det konkreta innehållet av den kommande fredstraktaten skola de sysselsätta sig med just den fråga, som lord Robert Cecil betecknade som »vår tids största världsproblem», d. v. s. införande av en internationell lagstiftning till förebyggande av framtida krig.

Bilaga X.

Resolutioner och skrivelser angående initiativ till en neutral regeringskonferens.

I. Det åttonde nordiska interparlamentariska delegerademötets resolution (Stockholm aug. 1916):

Världskriget har gått in i sitt tredje år. Antalet däri indragna stater har ytterligare ökats, och de värden i människoliv och egendom, som kriget ödelägger, växa till allt mer svindlande höjd.

Det 8:de nordiska interparlamentariska delegerademötet inlåter sig under nuvarande förhållanden icke på frågan om möjligheten att taga förberedande steg för en medling mellan de

stridande maktgrupperna, men mötet finner det uppenbart, att uppgörelsen efter det våldigaste krig i vårt släktes historia måste bli av den mest utomordentliga vikt och djupt beröra principspörsmål för hela det mellanfolkliga samfundet. De neutrala staternas synpunkter kunna fördenskull icke lämnas utan avseende vid ett blivande fredsslut.

Delegerademötet hemställer i anledning härav enträget till de tre nordiska rikenas regeringar att gemensamt rikta en anmodan till andra neutrala stater att delta i en konferens med uppgift att överlägga om bästa sättet att i samband med ett blivande fredsslut arbeta för att under de neutrala staternas medverkan sunda folkrättsliga och ekonomiska principer må fastslås till tryggande av en varaktig fred samt för att på samma gång de neutralas befogade intressen må tillvaratagas.

Mötet uppdrager åt rådet att bringa detta det Nordiska Interparlamentariska förbundets uttalande till respektive regeringars och nationalförsamlingars kännedom.

II. Det nionde nordiska interparlamentariska delegerademötets resolution (Kristiania juli 1917):

Det 9:de nordiska interparlamentariska delegerademötet har med tillfredsställelse erfarit, att de tre nordiska regeringarna med anledning av det förra delegerademötets beslut tagit inledande steg till ett meningsutbyte angående de neutrala staternas gemensamma intressen vid och efter världskrigets slut.

Mötet uttalar sin förhoppning därom, att härav måtte utveckla sig ett närmare samarbete, och hemställer, att mellan neutrala stater börjas en sådan förberedande överläggning angående den ställning som bör intagas gent emot sådana frågor rörande en mellanfolklig rättsorganisation till förebyggande av krig, som kunna förutsättas bli aktuella vid världskrigets slut.

Rådet anmodas att bringa denna önskan till de tre nordiska regeringarnas kunskap.

III. Skrivelse från Svenska Fredsförbundets Centralstyrelse till Sveriges utrikesminister 7:de maj 1917:

Alltifrån världskrigets början ha de ententesidans statsmän i vilkas händer ansvaret legat gång på gång försäkrat, att deras egentliga stora krigsmål var skapandet efter kriget av »ett nationernas förbund, som skall tillförsäkra världen rättfärdighet och fred». Den 9 november 1916 förklarade den tyska rikskansleren, att också Tyskland vore berett att ansluta sig till ett sådant folkförbund. Och det nyvaknade ryska rikets provisoriska regering uttalade 10 april d. å. att Ryssland icke har några egoistiska krigsmål, utan vill »åstadkomma en varaktig fred på grundvalen av folkens rätt att själva bestämma över sina öden».

Förenta staternas inträdande i kriget motiverades av deras president i ett tal i kongressen därmed att Förenta staterna ville

giva »sina liv, sin egendom, allt vad vi äro och allt vad vi ha för rättens allmänna herravälde genom en sammanslutning av fria folk, vilken kan bringa fred och säkerhet till alla nationer». Och med Förenta staternas deltagande i fredsslutet lägges en mäktig tyngd i vågskålen för att detta högsta krigsmål icke skall bli glömt eller skjutet åt sidan vid den stora uppgörelsen.

Samtliga dessa utfästelser äro emellertid uttryckta endast i allmänna ordalag. Det är naturligt att regeringar, för vilka själva krigets förande alltid måste bli deras första omsorg och som med denna och med de nödvändigaste ekonomiska och inrepolitiska åtgärder ha dygnets alla arbetstimmar fyllda, icke samtidigt kunna ha tid och kraft att ge detta översta krigsmål en konkret gestaltning och arbeta ut dess många och svåra detaljer. Här ligger en uppgift för de stater som haft lyckan att kunna hålla sig utanför kriget. Själva neutraliteten förpliktat dem att tråda hjälpande till, varhålst de så kunna, utan att bryta denna sin neutralitet. De som stå mitt i krigets styggelse vänta och fordra av dem som hålla sig utanför, att de åtminstone skola använda sin ekonomiska kraft till hjälp åt krigets offer och sin andliga kraft till att förbereda den varaktiga freden. Den 23 oktober 1916 uttalade sålunda lord Grey vid en bankett i London för den utländska pressen: »Det bästa som de neutrala till äventyrs kunde göra i närvarande ögonblick vore att arbeta på en organisation mellan folken som kunde hindra upprepadet av ett krig som detta. Jag ville säga de neutrala, att de nationer som deltaga i ett sådant krig icke kunna ha mycken tid över för att studera vad som kan göras sedan de segrat, men de neutrala kunna göra det, och detta vore ett arbete inom de neutrala länderna, som vi alla skulle betrakta med tillfredsställelse och med förhoppning.»

De tre skandinaviska regeringarna ha också i slutet av december i likalydande noter till Förenta staternas president förklarat att det är »med lifligaste intresse de tagit del av de förslag som av Förenta staternas president nyss framställts för att underlätta åtgärder för att åstadkomma en varaktig fred». Det är därför med en fast förtröstan som Svenska fredsförbundet genom sin styrelse vänder sig till eders excellens för att vördsamt an hålla, att eders excellens vid det stundande mötet mellan stats- och utrikesministrarna från de tre skandinaviska länderna ville föreslå till behandling frågan om huruvida icke de skandinaviska regeringarna gemensamt böra ta ett initiativ i ovan angivna syfte.

Enligt vad Svenska fredsförbundets styrelse har sig bekant, har sedan början av 1916 Organisation centrale pour une paix durable varit sysselsatt med förarbeten för denna frågas behandling genom nio stycken studiekommissioner bestående av sakkunnige personer både från de neutrala och från de krigförande länderna. Och de interparlamentariska grupperna inom flera neutrala länder planera för närvarande överläggningar rörande de små staternas ställning till ett sådant folkförbund som det för vilket de krigförande ländernas statsmän tagit till orda. Allt det

material som resulterar av detta enskilda arbete skulle säkerligen med glädje ställas till de neutrala regeringarnas förfogande.

Svenska fredsförbundets styrelse får alltså på grund av vad ovan anförts hemställa att eders excellens ville söka förmå samtliga skandinaviska regeringar att ta initiativet till att genom ombud från de neutrala staterna låta utarbета förslag till mellanfolkliga konventioner, ägnade att tjäna de krigförandes uttryckligt förklarade syftemål att grundlägga en varaktig fred.

För Svenska Fredsförbundets Centralstyrelse:

Theodor Adelswärd.

Ordförande.

Nils Alexandersson.

Emilia Broomé.

Mauritz Hellberg.

Anna Wicksell.

Sekreterare.

Bilaga XI.

Skrivelse till K. M:t rörande resultatet av propagandan för Uppropet för varaktig fred.

Det upprop för varaktig fred, som finnes bilagt denna underdåniga skrivelse, har blivit spritt i i huvudsak lika lydande avfattning i de flesta av världens civiliserade länder. Initiativet till detsamma togs av en internationell konferens, samlad i Haag den 7—10 april 1915, besökt av ombud från ett stort antal såväl neutrala som krigförande nationer. Vid denna konferens antogs enhälligt de »Grundvalar för en varaktig fred», det s. k. »miniprogrammet», som åtföljer uppropet.

Avsikten med detta upprop var att genom en energisk propaganda inom alla folk väcka uppmärksamheten på vidden av de olyckor för mänskligheten, som kriget medför och som då icke så allmänt som nu insågos, att skapa en enig folkmening mot krig, att väcka till liv tron på möjligheten att genom samverkan mellan folken bringa till stånd en ny mellanfolklig ordning för att hindra krigsutbrott och att sprida kännedom om de grunder för en mellanfolklig rättsordning, som utgjorde de oundgängliga medlen för avgörande av mellanfolkliga tvister på fredlig väg, till undvikande av krig och för åstadkommande av en varaktig fred.

För att sprida uppropet och vinna anslutning till dessa idéer bildades inom de flesta länder föreningar eller kommittéer. I Sverige sammanslöto sig för detta ändamål ett antal personer, vilka underskrivit det denna skrivelse bilagda uppropet. Verkställigheten uppdrogs åt en kommitté, bestående av oss under-tecknade, och organ för arbetets utförande har varit Svenska Fredsförbundets styrelse.

Undertecknade kommittéerade och Fredsförbundets styrelse anse sig nu hava slutfört sitt uppdrag, sedan genom dess försorg närmare 110,000 svenska medborgare och 1,074 föreningar med sociala uppgifter av olika slag genom underskrifter och beslut förklarat sig ansluta sig till uppriets tanke.

Konferensen i Haag avsåg emellertid icke endast att genom uppri i alla länder bilda en folkmening till förmån för de grunder för en varaktig fred, som den enat sig om att uppställa. Vid sidan härav uppställde den för sig en annan större och svårare uppgift. Den insåg, att en än så allmän folkmening icke vore nog för att i verkligheten genomföra de tankar, som den i kortfattade och allmänna uttryck framställde. Dessa tankar måste för att kunna bli verklighet utvecklas och bearbetas till klar formulerade förslag till traktater och mellanfolkliga rättsbestämmelser.

Den vid ovannämnda konferens i Haag konstituerade »Organisation centrale pour une paix durable» med en styrelse, bestående av ombud från de flesta civiliserade länder och med ett verkställande utskott med säte i Haag, har igångsatt ett sådant arbete för att utveckla de allmänna grundsatserna till i detalj formulerade praktiska förslag. Detta har skett genom nio studiekommissioner, på vilka de olika frågorna fördelats, bestående av medarbetare från de flesta såväl neutrala som krigförande länder, med någon medborgare i ett neutralt land såsom ordförande i varje kommission.

Överläggningarna inom kommissionerna hava så gott som uteslutande måst ske genom skriftväxling emedan på grund av rådande förhållanden personliga sammanträffanden i regel icke kunnat komma till stånd. Arbetet har emellertid framskridit så långt, att de flesta kommissionerna utarbetat preliminära utlåtanden och några av dessa utgivits av trycket.

En fullt tillfredsställande bearbetning och avslutning av detta studiearbete torde knappast kunna åstadkommas utan att det hittills på enskilt initiativ utförda arbetet erhåller officiellt stöd.

Vid olika tillfällen har redan tidigare framställning gjorts hos Eders Kungl. Maj:t, liksom hos de danska och norska regeringarna, om att initiativ måtte tagas av de skandinaviska regeringarna till sammankallande av en konferens med representanter från neutrala stater. En sådan neutral konferens, som finge till huvuduppgift fullbordandet och avslutandet av förenämnda studiearbete, skulle genom sin officiella karaktär underlätta deltagande från olika länder och möjliggöra medverkan av även sådana politici och rättslärdar, som hittills icke deltagit i arbetet.

I betraktande av den oerhörd stora betydelsen av att de frågor, som nu avses, bliva i möjligaste grad utredda och förberedda redan innan de krigförande sammanträdar till fredsförhandlingar, på det att utan för lång tidsutdräkt grunderna för en varaktig fred vid freds slutet ock måtte kunna läggas, hava vi icke velat inskränka oss till att i denna framställning till Eders Kungl. Maj:t

endast omförmåla den stora anslutning till de i uppropet uttalade grundtankarna om villkoren för en varaktig fred, som inom vårt land vunnits, utan vi vilja begagna tillfället att ytterligare framhålla den stora betydelsen och behovet av en neutral konferens för ovan berörda ändamål och framföra en förnyad anhållan om att Eders Kungl. Maj:t icke måtte underlåta att vid lämpligt tillfälle taga initiativ till att anordna en sådan.

Underdånigst:

Theodor Adelswärd.

Emilia Broomé.

Anna B. Wicksell.

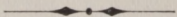
Stockholm den 21 november 1917.

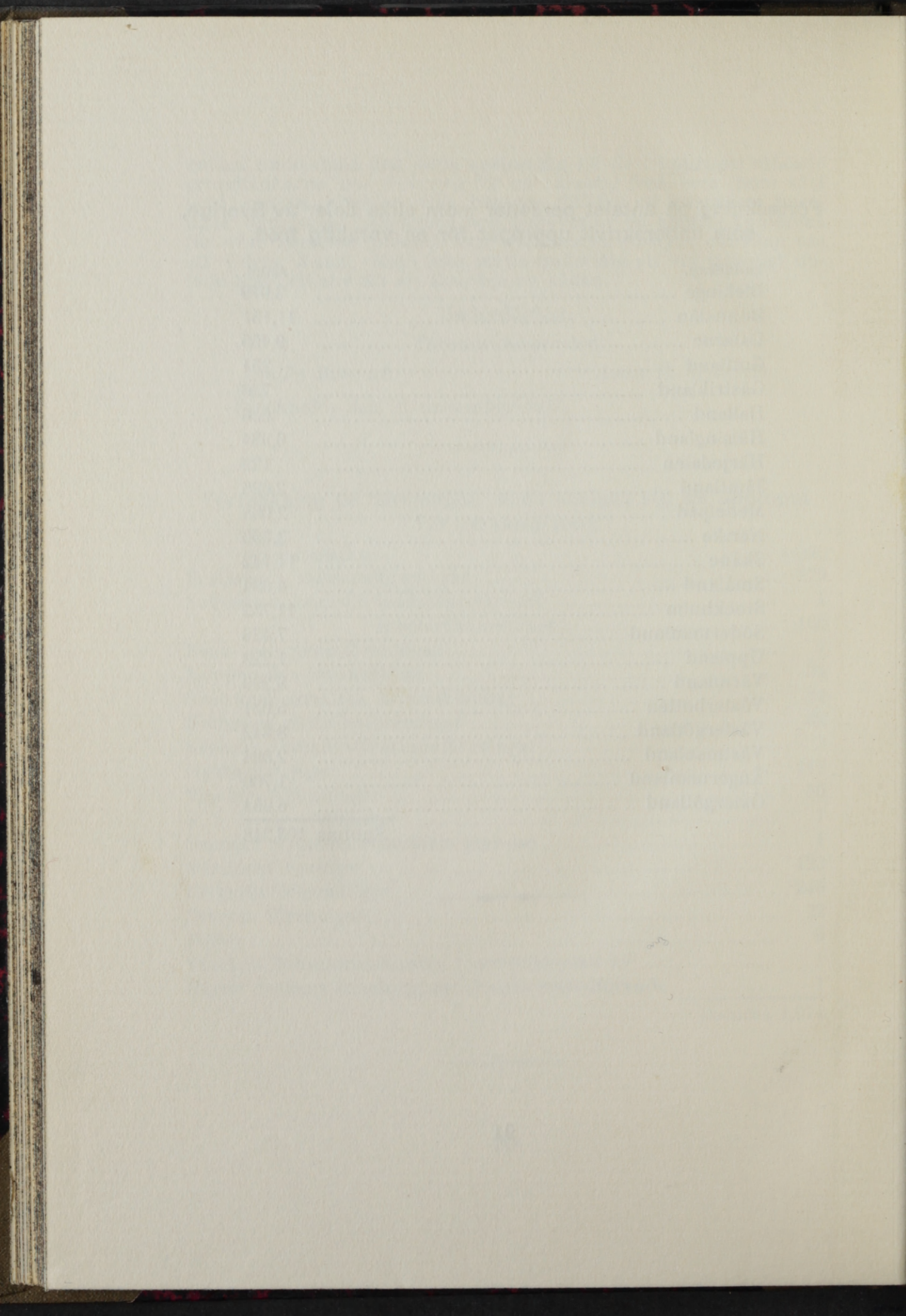
Förteckning på föreningar, vilka anslutit sig till uppropet för varaktig fred.

Beskaffenhet.	Antal.
Frisinnade valmansföreningar	179
Socialdemokratiska landssekreteriatet	1
» arbetarekommuner	165
Fack- och yrkesföreningar	7
Kooperativa kvinnogillen	34
Socialdemokratiska kvinnoklubbar	23
Kvinnliga rösträttsföreningar	82
Svenska skolköksläraryrkesföreningar	3
Nykterhetsloger	117
Vita-bandsföreningar	50
S. S. U. H. föreningar	7
Svenska Missionsförbundets styrelse	1
Missionsföreningar	123
Frikyrkoförsamlingar	249
Diverse föreningar	22
Möten	9
Våmhus kommunalstämma } undertecknad av	1
Harbo sockens innebyggare } kommunlordförande	1
<hr/> Summa 1,074	

Förteckning på antalet personer inom olika delar av Sverige,
som underskrivit uppropet för en varaktig fred.

Landskap.	Antal.
Blekinge	2,079
Bohuslän	11,151
Dalarne	9,455
Gottland	251
Gästrikland	736
Halland	656
Hälsingland	6,984
Härjedalen	122
Jämtland	2,026
Medelpad	2,088
Nerike	3,550
Skåne	11,142
Småland	4,694
Stockholm	11,752
Södermanland	7,436
Uppland	1,223
Värmland	8,299
Västerbotten	5,031
Västergötland	8,842
Västmanland	2,094
Ångermanland	1,760
Östergötland	6,634
	Summa 108,248

Av SVENSKA FREDSFÖRBUNDETS SKRIFTSERIE har följande skrifter utkommit, utgörande det första bandet:

- 1) **Avrustningssträvandet och fredsarbetet** av *Anna B. Wicksell*.
- 2) **Obligatorisk skiljedom i tvister mellan stater** av *Joh. Hellner* (slut).
- 3) **Är världsfreden en utopi?** av *S. Brisman*.
- 4) **Kriget och privategendomen** av *Rob. Malmgren*.
- 5) **Balkanfrågan i dess viktigaste skeden** av *J. E. Nilsson*.
- 6) **Internationalismen. En överblick** av *Lage Staël von Holstein*.
- 7) **Nationalism och fredssträvande** av *Herman Söderbergh*.
- 8) **Den europeiska anarkien och den internationella rättvisan** av *Prof. Charles Richet*.
- 9) **Neutrala stater och deras undersåtars Rättigheter och Skyldigheter under krig** av *A. B. Wicksell*.
- 10) **Varför?** Några reflektioner av *Anna Hilding-Andersson*.
- 11) **Kriget, freden och framtiden** av *Ellen Key* (utdelas endast till Svenska Fredsförbundets medlemmar).
- 12) **Inför krigets och fredens problem** av *E. Norlind*.
- 13—14) **En varaktig fred.** Internationell kommentar till Upprop för varaktig fred översatt från det franska manuskriptet av *A. B. Wicksell*.

Erhålles gratis till utdelning genom Svenska Fredsförbundets Skriftseries Expedition, Karduansmakaregatan 6, Stockholm. Pris i bokhandeln 15 öre.

SVENSKA FREDSFÖRBUNDETS SKRIFT-
SERIE utkommer numera i ny följd och med ny
utstyrel. Personer, vilka önska sprida skrifterna, er-
hålla dem gratis från Svenska Fredsförbundets Skrift-
series Expedition, Karduanmakaregatan 6, Stockholm.
Pris i bokhandeln 50 öre.

Av denna följd hava hittills utkommit:

- 15) **Neutralitet eller krig?** Erinringar och reflektioner av
Theodor Adelswärd.
- 16) **Mellanfolkliga Rättsmedel.** Föredrag inför norska och
svenska riksdagarnas interparlamentariska grupper av
Chr. L. Lange.
- 17) **Havens Frihet** av Jur. Dr. *Mikael H. Lie.* Översatt efter
författarens manuskript.
- 18) **Där skiljedom icke räcker till** av *Anna Wicksell.*
- 19—20) **Vägen till fred** av dr. *Hans Vorst* (utdelas endast till
Svenska Fredsförbundets medlemmar).
- 21—22) **Centralorganisationen för varaktig fred.** Dess
arbete och hittillsvarande resultat av *Chr. L. Lange.*

Pris 1 krona.

